

KRONIKA

RODU

ŠEDIVÝCH

původem ze Sedlce u Lanžova

Věnuji tuto Kroniku památce mého otce Zdeňka Šedivého

Ing. Zdeněk Šedivý

*Alfons Mucha: Podobizna Josephine Crane Bradley jako Slávie.
Jde o personifikaci Slovanstva. Současně Mucha použil její portrét i pro plakát
pojišťovací společnosti Slavia a později i na československou bankovku.
Pozn.:Vysvětlení až na posledních stranách této Kroniky.*

Když jsem v roce 2012 začal s genealogickým bádáním po svých předcích a jejich osudech, netušil jsem, jaká dobrodružství mě přitom čekají a jaká radost z každého nového objevu. Radost byla vždy úměrná tomu, jak dlouho a „tvrdšíjné“ se konkrétní fakt nalezení „vzpíral“. S poznáváním pravdy o historii mého rodu souvisela i „muka pochybností“, zdali mé poznání odpovídá pravdě.

S těmi mukami pochybností to nechci přehánět, natož si stěžovat, ale s překážkami, na které jsem při zpracování historie rodové větve mých předků z rodu Šedivých narazil, se s laskavým čtenářem této Kroniky chci podělit. Nejdříve jsem totiž narazil na fakt, že jméno Šedivý bylo v oblasti lanžovské farnosti velice frekventované, asi jako Novák v Čechách. Matriky lanžovské farnosti však byly vedeny a farnost existuje až od roku 1684. Předtím se údaje o předcích z rodu Šedivých objevují střídavě v matrikách městečka Miletína a města Dvora Králové nad Labem. Když k tomu připočteme fakt, že číslování domů bylo zavedeno až v roce 1771 a ani poté ho pan farář nepsal důsledně, že záznamy o věku snoubenců a věku zemřelých se také vedly později, až po roce 1784, kdy stát nařízením panovníka Josefa II. nařídil závazný vzor jejich vedení, máme plastický obrázek úskalí mého hledání. Nesmíme přitom zapomenout, že nejfrekventovanějšími křestními jmény byly u mužů Jan, Josef a Václav, u žen Anna, Kateřina a Marie.

V roce 2015 jsem tedy již mohl začít naplno pátrat po osudech předků z větve Šedivých. Přestože se na webu SOA v Zámrsku pravidelně objevovaly další matriky, o kterých jsem tušil, nebo věděl, že to jsou ty, které budu potřebovat, narazil jsem na nový jev, a to na časovou mezeru zhruba mezi roky 1850 a 1920. Matriky z těchto let byly uloženy na městských a obecních úřadech. Zde jsem však našel ochotné „spolupracovnice“. Ve Dvoře Králové nad Labem paní Simonu Vykouřilovou a v Dubenci paní Vobickovou. Další cestou k překonání této časové mezery byl „objev“, že na internetu již lze nalézt Census, tedy výsledky sčítání lidu z let 1910 a 1921. Dalším pramenem byl Popis duší fary Lanžovské, který jsem objevil na stránkách Okresního archivu v Trutnově, paradoxně poté, když jsem tam, stejně jako v Zámrsku zjistil, že rychtářské knihy ze Zábřezí z konce 18. a první poloviny 19. století se v těchto archívech nedochovaly. Zkušenosti z tvorby na Kronice rodu

Kábrtů mi pomohly, abych další fakta hledal v Gruntovních knihách, po poradě s pracovníky SOA Zámorsk i v Knihách aktiv a pasiv, obojí z bývalého Okresního soudu v Hořicích.

Již při začátku mého amatérského genealogického bádání jsem věděl, že chci své předky poznat, všechny jejich přednosti i chyby, kterých se v životě dopustili, určitě jsem je nikdy nechtěl soudit a odsuzovat, vždyť víme, jak je někdy život složitý...

Naše vyprávění začíná po skončení třicetileté války. Ač bychom chtěli začínat optimisticky, budeme spíše realisty. Veškeré děje v rodové linii mých předků z rodu Šedivých se od roku 1654, ze kterého máme první písemnou zmínku o prvním muži z rodové větve, se odehrávají na území ve tvaru trojúhelníku, vymezeném městy Dvůr Králové nad Labem, Jaroměř a Hořice. Přímo uprostřed tohoto trojúhelníku se nachází malá vesnice Sedlec. [Lpďf](#) Dřívější název byl Sedlice a pravděpodobně pochází ze slova „sídlo“. První písemná zmínka o Sedlicích (Sedlci) je z roku 1490.

V době o které vyprávíme, byl Sedlec - stejně jako Záborov, Zábřezí a Řečice - součástí panství Bílé Poličany a Studenec, jehož majitelem byla paní Magdalena Engelburka Kotulínská rozená Grodecká, a to až do své smrti v roce 1680, kdy zemřela v Praze, pohřbena však byla v rodinné hrobce v Lanžově. Rod Kotulinských, který byl polskou, hornoslezskou šlechtou, poté panství vlastnil až do roku 1804. Přejděme však nyní k osudům mých předků.

Martin Šedivý - obnovitel Sedlic

Jméno Šedivý se v písemných pramenech objevuje poprvé v roce 1399, tedy ještě před husitskými válkami. Jeho význam je tak zřejmý, že slovníky uvádějí pouze to, že jde o přídatné jméno. Pravděpodobně jeho první nositelé měli nápadně brzy šedivé vlasy.

V Berní rula, svazek 13, Kraj Hradecký II. díl, se na straně 342, panství Bílé Poličany, ves Sedlice píše:

ves, roly neúrodný

Zahradníci

Martin Šedivý, má jednu krávu a jednu jalovici, pole žádné

dále je zde výčet Stavení rozbořený a pustý, chalupnický a uveden výčet osmi těchto stavení, u nichž je výměr polí celkem 37 strychů, tedy zhruba 10 hektarů.

Berní rula jsou písemnosti vrchního berního úřadu (dříve nejvyššího úřadu berníčního, později Königliches Obersteueramt), z nichž je nejcennější složkou 26 svazků prvního českého katastru (berní rula, rula generální visitace). Nejvyšší berníční úřad vznikl roku 1652 jako kancelář nejvyšších berníků, které zemský sněm pověřil rozpisem a vybíráním schválené daně, jejímž základem byla pozemková daň z poddanské půdy (rustikálu). Avšak hospodářský úpadek poddanského majetku jako důsledek třicetileté války byl tak značný, že výnos pozemkové daně nedosahoval požadované výše. Proto zemský sněm v roce 1653 rozhodl pořídit soupis veškeré dani podrobené poddanské půdy s cílem získat přehled o skutečné platební schopnosti poddaných. „Generální“ visitace země probíhala v letech 1653-1655, Výsledkem práce stavovských komisí v krajích byly svazky berní ruly se soupisem půdy poddanské, královských měst a svobodných dvorů podle jednotlivých držitelů. Kromě půdy byla v katastru uvedena i vedlejší činnost hospodářů, druhy a počty chovaného dobytka, počet ovčáků a ovčáckých pacholků v obcích.

Zápis v Berní rule dokumentuje, jak se Sedlec během třicetileté války v důsledku drancování švédským, saským i císařským (rakouským) vojskem, v důsledku nemoci a hladu, změnil v pusté místo. Zápis dokládá i to, že Martin Šedivý byl po třicetileté válce prvním obyvatelem a obnovitelem vsi Sedlice, která byla v málo úrodné oblasti. Můžeme proto bez nadsázky konstatovat, že to musel být houževnatý a pracovitý člověk.

Soupis poddaných podle víry z roku 1651 za Sedlec se nám buď nezachoval, nebo nebyl pořízen, což je pravděpodobnější, a to ze dvou důvodů:

- v tomto kraji by to nebylo nic neobvyklého, byla zde většina protestantských „beranů“, například ve vsi Bílé Poličany bylo ze 78 obyvatel pouze 8 katolické víry,*
- v roce 1651 byl zde usazen jenom Martin, jeho žena Anna a možná některé z nejstarších dětí, přitom povinnost zapisovat děti byla až od věku 9 let.*

Proto musíme rodinu Martina Šedivého rekonstruovat z matričních pramenů. Do roku 1684 nalézáme tyto údaje v matrikách z Miletína a Dvora Králové nad Labem. Hledané zápisy, zejména o narození, jsem však v těchto matrikách ne vždy našel, důvod je dle mého zřejmý, děti byly křtěny potajmu dle bratrské víry.

Martin Šedivý a jeho žena Anna měly v průběhu 20 let od roku 1653 sedm dětí, z toho pět synů – Václava, Jiřího, Tobiáše, Martina a Jana a dvě dcery – Kateřinu a Annu. Rodina žila v chalupě, která později dostala popisné číslo 14, jak vysvítá ze zápisů z gruntovní knihy – na příloze č. 2 je zápis v gruntovní knize z let 1702-1809, kniha č. 138 (SOA Zámorsk) z roku 1795, kdy vnuk Martina, Jan Šedivý mladší prodává chalupu Josefu Machkovi. [2.pdf](#) Dnešní stav stavení je na příloze č. 3 [3.pdf](#).

Neznáme přesné datum úmrtí „zakladatele rodu“ Martina Šedivého, pouze víme, že v den, kdy se žení jeho nejstarší syn Václav, tedy 19. dubna 1676 již nebyl mezi živými, jak dokládá matriční zápis matriky města Dvůr Králové nad Labem – matriky 35-3-180. [4.pdf](#)

Jeho žena Anna se však dožila vysokého věku, zemřela 7. května 1713, jak uvádí matriční zápis, ve věku 90 let. To však také může pouze znamenat, že se dožila vysokého věku, dle mého odhadu, který vychází ze záznamů o narození dětí, se dožila zhruba 80 let. V každém případě však přežila nejenom svého manžela Martina, ale i své dva nejstarší syny, Václava (+3. června 1694) a Jiřího, mého přímého předka, který zemřel 30. prosince 1704.

V průběhu práce na této Kronice jsem se seznámil díky panu Šormovi z Dehtova s Vaškem Šedivým, který měl zpracovanou krásnou rodinnou kroniku od profesionálního genealoga. Jako jeho pravděpodobný nejstarší předek byl zde uveden Martin Šedivý ze Sedlce. Chtěl jsem tuto domněnku potvrdit, po poměrně usilovném pátrání se mi ji podařilo vyvrátit. Vaškovi jsem poslal jeho rodokmen a komentář, který připojuji. Proč, lze se dozvědět v následujících přílohách. [4a.pdf](#) [4b.pdf](#)

Ještě než se pustíme do dalších předků přímé rodové linie Šedivých, chtěl bych se zmínit o nejmladším synovi Martina, o Janovi, který se narodil v roce 1673 a zemřel ve svých 78 letech v roce 1751. Byl jako nejmladší syn i dědicem chalupy po otci Martinovi, což bylo tehdy zvykovým právem. Chalupu zdědil v roce 1702, postaral se o matku Annu až do její smrti a vyplácel další dědice.

To že se zmiňuji o Janovi, který není mým přímým předkem, má dva důvody. Ze začátku se mi pořád pletl se svým jmenovcem a synovcem Janem, mým přímým předkem, který byl o pouhých 6 roků mladší. Druhým důvodem je to, že Jan Šedivý ze Sedlic byl po roce 1700 svědkem nebo družbou (označován latinsky jako para, zkratka pro paranymphe) u mnoha svateb na poličanském panství. [5.pdf](#) Dá se z toho usuzovat, že byl i sedlickým rychtářem.

Družba plnil funkci hlavního organizátora námluv. Ohlásil příčinu návštěvy, hospodář uvítal příchozí a oznámil svůj souhlas ke sňatku. Družba přivedl nevěstu k ženichovi a žádal před všemi přítomnými svědky o souhlas otce a matky, jestli svolují k manželství. Očekávalo se svolení. Všichni přítomní se sesedli k jednomu stolu a vyjednávali o výši věna, přičemž nejednou šlo „do tuhého“. Družba byl

prostředníkem a domlouval oběma stranám - aby přidaly, či ze svých požadavků slevily.

Svatba a svatební veselí se také neobešly bez „režiséra“. Nebylo-li určeno jinak, tuto funkci zastával ženichův svědek - družba. Byl řečníkem, smluvčím, inscenátorem, vypravěčem a pořadatelem v jedné osobě. Jeho hlavním úkolem bylo řídit chod svatby a obveselovat všechny přítomné vtipnými průpovídkami, přípitky, anekdotami, alegorickými povídkami a příslovími.

A proč o tom všem píše tak podrobně? Protože v naší rodině jsme měli a máme potenciálních družbů celkem dostatek. Svoje role tak tito družbové hráli a hrají při vyjednávání a dojednávání v soukromém i veřejném prostoru, organizování a moderování různých akcí, bavení obecnostva i rodiny. Nejvýraznějším družbou je můj syn Ondřej, ale jeho mladší bratr Martin za ním určitě nezaostává. I můj otec Zdeněk byl vynikajícím reprezentantem tohoto typu a při vší skromnosti, i já se chťe nechtě do tohoto výčtu musím zařadit.

Na závěr zprávy z vysoké politiky: v roce 1657 zemřel Ferdinand III. a českým králem byl korunován jeho syn Leopold I.

Jiří Šedivý - zakladatel Záborova

Přesné datum ani rok narození Jiřího Šedivého ze Sedlic, ani jeho ženy Kateřiny, rozené Vítové z Bílých Poličan neznáme, známe však jejich datum sňatku – 10. října 1677. [6.pdf](#)

To je příležitost, abychom navázali na téma z minulé kapitoly a seznámili jsme se částečně s průběhem svatby a některými svatebními zvyky.

V 17. století se prosadily tzv. trojí ohlášky, které měly zabránit případnému incestu. Byly veřejným oznámením svatby dostatečně dlouhou dobu před svatebním aktem tak, aby se proti němu mohl někdo ohradit, hlavně z již zmiňovaného důvodu. V době ohlášek se nevěsta se ženichem zpovídali a byli poučeni v otázkách víry a křesťanství. Na ohláškách zaznělo: „...ohlašuje se láskám vašim, že v stav manželský vstoupiti míní...“ pokud někdo z přítomných lidí věděl, co by mohlo svatbě zabránit, pak to měl oznámit. Tak se zabránilo i tajným svatbám.

Svatba bývala kulturou a zábavou celé vesnice a její staročeský název veselka je toho dokladem. Časně ráno chodívala nevěsta i ženich ke zpovědi. Veselka pak představovala pro oba hlavní aktéry pevná pravidla v zábavě i naplňování tradic. Svatební hostina začínala snídaní v domě ženicha. Družba nakrájel pecen chleba na krajíce, hosté si ze společné mísy nabírali lžící sýr nebo tvaroh utřený se solí a kmínem a k tomu popíjeli kořalku. Muzika zvesela vyhrávala od samého rána. K rodičům ženicha přicházeli hosté a přihlíželi, jak ženich odprošoval rodiče a přijímal požehnání. Řeč za ženicha zpravidla vedl jeho svědek nebo starší mládenec.

Všichni se pěšky nebo na povoze přesunuli do kostela, kde probíhal samotný svatební obřad. Jiří Šedivý a Kateřina Vítová se brali v kostele svatého Jana Křtitele ve Dvoře Králové nad Labem. Dá se předpokládat, že cestu k obřadu, dlouhou dvanáct kilometrů, absolvovali na povozech, a to přesto, že tehdejší lidé byli zdatnými chodci.

Kostel sv. Jana Křtitele byl postaven v gotickém slohu v letech 1399–1400 na místě starší románské basiliky ze 13. století, z níž se zachovala apsida a zlomky architektonických článků. Nový kostel dala postavit manželka krále Václava IV., Žofie Bavorská, která byla paní královnou (Dvůr paní králové) a na královnu byla korunována v roce 1400. Na příloze č. 7 je jeho podoba ze 17. století, z doby, o které hovoříme. Obrázek je dílem Mikoláše Alše. [7.pdf](#)

Ze svatebních obřadů si přiblížíme zvyk čepení nevěsty a vše, co s ním souviselo. Čepení nevěsty představuje akt rozplétání vlasů novomanželce, snímání závoje, nasazování čepce (šátku). Krajevě ho nevěsta dvakrát shodila z hlavy a napotřetí si jej nechala nasadit. Tímto byla nevěsta přijata do cechu vdaných žen neboli do babského cechu. Čepení nevěsty probíhalo buď uprostřed místnosti, kde se konala hostina, za libých zvuků muziky a zpěvu žen, nebo za zavřenými dveřmi v místnosti, kde jsou přítomny jen ženy, které zpívají za doprovodu kapely mužů stojících přede dveřmi. Po čepení následovalo sólo novomanželky v čepci. Nejdříve tancovala novomanželka se ženami, které ji čepily, pak teprve byla předána ženichovi. Tančili s ní i ostatní muži, kteří za tanec s vdanou paní museli zaplatit.

Jiří Šedivý se svojí manželkou Kateřinou žili také v Sedlici, kde se jim postupně v letech 1679 až 1698 narodilo osm dětí, z toho čtyři chlapci a čtyři děvčata. Jedno děvče a jeden chlapec zemřeli v raném věku.

Jejich prvorozený syn Jan, se narodil přibližně v roce 1679, rok narození odvozuji z udání věku při jeho úmrtí. Narození dalších dětí je již zapsáno v matrice lanžovské farnosti.

Velkou změnou v jejich životě bylo zakoupení opuštěného gruntu v Záborově, poblíž Sedlice. Dnes má toto stavení popisné číslo 2. V dokumentech o historii panství Bílé Poličany jsem našel seznam vsí, které patřily do panství Bílé Poličany. Byly to Dehtov, Doubravice, Lanžov, Měřejov, Ouhlejov, Rohoznice, Řečice, Sedlec, Trotina, Třebihošť, Velehrádek, Zábřezí, Zálesí či Zalezla, Zdobin, Zvičina. Osada Záborov vznikla teprve počátkem osmnáctého století.

Původ jména osady Záborov je zřejmý – za borem, tedy za borovým lesem. Vždyť i v naší hymně bory šumí. V lanžovských matrikách se Záborov (Zaborau) objevuje před rokem 1750, do té doby byla osada nadále považována za součást Sedlic.

Jiří Šedivý dle zápisu v gruntovní knize z let 1702-1809, kniha č. 138 (SOA Zámorsk) kupuje grunt v Záborově v roce 1702. [8.pdf](#)

Je zde mimo jiné uvedeno:

Grunt Jiržika Šedivého

tohoto gruntu jest povinnost tato:

a dále jsou tyto povinnosti vyčísleny:

za jirkovský a havelský úrok

za slepice a vejce

za panské přádlo

ouročního oučtu

Letta Panie 1702 po vymierženi a sraunani Rolly Mil. vrchnost racžila , aby ten grunt, který v roku 1680 opuštěny byl, bylo napřed položeno 45 zlatých a 30 grošů.

Konstatujeme tedy, že Jiří Šedivý je v roce 1702 zakladatelem nebo jedním ze zakladatelů osady Záborov. Dnešní stav chalupy v Záborově č. p. 2 vidíme na příloze č. 9. [9.pdf](#)

Nový grunt si Jiří dlouho neužil, umírá 30. prosince 1704 v Záborově, ve věku přibližně 50 let. Nás napadá, že to bylo těsně před silvestrovskými oslavami, ale tehdy naši předkové Silvestr příliš neslavili.

Připomeňme si však několik přísloví, které se k této části roku vztahují. Na Nový rok, o slepičí krok. Na Nový rok bláto, na Velikonoce sníh. Jasná a tichá silvestrovská noc, oznámí nám dobrý rok.

Jan Šedivý - rolník v Záborově

Jan se narodil v roce 1679, přesné datum neznáme, jako nejstarší syn Jiřího a jeho ženy Kateřiny, rozené Vítové.

Oženil se ve svých 23 letech, 20. května 1703. Jeho manželkou se stala Anna Marlová, také ze Sedlic, tehdy dvacetiletá.

Jako v té době jediný dospělý syn, se Jan gruntu oficiálně ujímá za rok po otcově smrti. Grunt kupuje za 45 zlatých 30 grošů dne 29. prosince 1705, samozřejmě s povinností vyplatit a vyplácet ostatní dědice a svou matku, vdovu po Jiřím Šedivým. „Milostivá vrchnost“ jako vždy také nepřišla zkrátka, ze celkové sumy inkasovala 18 zlatých a 30 grošů. [10.pdf](#)

Určitě nebude od věci, když si připomeneme, jak se tehdy hospodařilo. Obdělávání půdy bylo jednoduché a nedokonalé. Oralo se nemotorným hákem, neboť rolníci v té době neznali pluhy. Tam, kde byly půdy kamenité, jak tomu bylo v Sedlici, hák při orání pevně v půdě neseděl, ale klonil se chvílemi napravo, potom zase nalevo. Jestliže jej hospodář v zemi nedržel pevně, mohl ze země vyklouznout. A tak práce s ním byla velmi těžká. Oráč musil hák stále pozorovat. Chvílemi jej musil vší silou tlačit do země, chvílemi jej musil zvedat; jednou jej musil přidržovat levou a hned zas pravou rukou, aby neskákal. Dobře ovládat hák mohl proto jen skutečně silný člověk...

Nízké úrody byly úměrné nedokonalému obdělávání polí, obilí bývalo hodně zaplevelené. Sekalo se ručně kosami. Velmi často se však stávalo, že bylo nutno sekat - zvláště na jaře - pouhými srpy, protože stébla byla velice slabá.

Mlátilo se cepy a to bývalo vždy veselo. Žertovalo se, zpívalo a vyprávělo, protože mlaticů bývalo více pohromadě. S mlácením se začínalo velmi časně, obvykle kolem páté hodiny ranní a končilo se až při setmění. Obilí se po výmlatu

nabíralo dřevěnými lopatami – voršoufy – a házelo se pak proti větru, aby se z něho odstranily plevy. Brambory se sázely jednoduše, pouze za pomoci motyky. Tak se také okopávaly a vykopávaly. Hojně se v Sedlici, tak jako jinde na méně úrodných půdách, pěstoval len. Po mlácení a skončení polních prací zasedli hospodáři ke stavům. Ale i z přádlu musilo se platit na panskou kancelář, jak jsme viděli, když Jiří Šedivý kupoval grunt v roce 1702.

*Janovi a Anně, rozené Marlové, se v letech 1705 až 1713 narodilo pět dětí, z nichž dvě zemřely v kojeneckém věku – Jan (*25. 6. 1704 + 9. 7. 1704) Anna (*28. 6. 1705), Jiří (*9. 3. 1708 + 14. 12. 1709), Václav (*7. 8. 1710) a Dorota (5. 4. 1713). Osudy Václava, jako mého přímého předka, budeme sledovat v další kapitole.*

Manželka Jana Šedivého, Anna, rozená Marlová, však umírá 21. července 1713 ve věku 30 let. Jan tedy zůstal sám se třemi malými dětmi – Annou, Václavem a Dorotou. Tehdejší doba na to měla jediný, avšak účinný recept – rychle se znovu oženit.

Podruhé se Jan žení 14. listopadu 1713, za ženu si bere o 9 let mladší Annu Fléglovou z Doubravice. [11.pdf](#) Myslím, že stojí za to ocitovat celý zápis: Potvrzen jest stav manželský, Jan Szedivej, vdovec, s poctivou děvečkou Annou, dcerou Jiříka Flégla z Doubravice, byl družba Jan Szedivej ze Sedlic, mládenec Adam, syn Jana Mahrle ze Sedlic, družička Dorota dcera Jana Machka z (Bílých) Poličan. Pověšimněte si účasti družby Jana Šedivého, o kterém jsem psal v první kapitole.

Anna, toho jména druhá, se ujímá péče o děti a domácnost a za rok – 13. listopadu 1714 porodí Janovi dceru Kateřinu, která však po čtrnácti dnech umírá. 1. prosince 1715 se jim narodil syn Jan, i ten však po jedenácti dnech umírá. Dne 20. února 1718 Anna Janovi porodila dceru Alžbětu, která kritické první dny a roky přežívá.

Tak spolu žijí na gruntu v Záborově č. 2 až do 23. ledna 1729, kdy Jan Šedivý ve věku 50 let umírá. Vdova Anna svého manžela následuje k Abrahámovi o necelých pět let později, umírá ve svých 45 letech 23. listopadu 1733. I na jejich osudu a osudu

jejich rodiny vidíme, jak vysoká byla dětská úmrtnost a jak brzy lidé, kromě jiného sedření těžkou prací, umírali.

Na závěr zprávy z vysoké politiky. V roce 1705 zemřel Leopold I. a římským císařem se stává Josef I. Habsburský, který se nenechal korunovat českým králem, ten umírá v roce 1711, římským císařem se stává syn Leopolda I. Karel VI., který byl jako Karel II. v roce 1723 korunován českým králem.

Václav Šedivý - poslední hospodář na Záborovském gruntu

Václav se gruntu ujímá, přesněji řečeno kupuje ho, v roce 1733. V tomto roce umírá jeho nevládní matka Anna Šedivá, rozená Fléglová a Václav je ve svých 23 letech plnoletý. Dozvídáme se o tom ze zápisu v gruntovní knize z let 1702-1809, kniha č. 138 (SOA Zámorsk). [12.pdf](#)

Čtete zde. Novej zápis Váczlawa Szedivého. Letta Panie 1733 przidrzanich soudech v Bilich Poličzanech vzal tu chalupu Waczlaw Szediwwej ponievadž otec y matka w Panu zesnuly, za sumu požadovanou 45 zlatých, kterážto suma patržití bude:

Dorotie po Janowi Szediwym... .. 15 zlatých
Alžbietie po Janowi Szediwym... .. 15 zlatých
Waczlawowi, držitelu gruntu... .. 15 zlatých

Dorotě, dceři Jana a Anny, rozené Marlové bylo tehdy 20 let, Alžbětě, dceři Jana a Anny, rozené Fléglové let patnácte.

Dále je zde uvedeno, jak postupně tyto dvě sestry, jednu vlastní a jednu nevládní postupně vyplácel.

24. února 1734 se Václav žení, za ženu si bere Kateřinu Peterovou z Dolního Dehtova, narozenou 3. dubna 1711.

Protože Jan a jeho žena Kateřina jsou prvním, u kterých známe poměrně přesně datum narození, pokusme se je poznat poněkud blíže

Jan, narozený ve slunečním znamení Lva. Jeho myšlení se pohybovalo hlavně okolo domova a rodiny. S velkou obětavostí se staral o rodinu a domov. Měl exaktní, logické a vědecké myšlení a organizační talent. Pracoval usilovně a

vytrvale, rychle chápal. Dokázal se lehce a srozumitelně vyjadřovat a své myšlenky dobře uplatnit.

Kateřina, narozená ve znamení Berana byla vášnivou milostnou partnerkou. Měla energii, silnou vůli, tvůrčí nadání. Charakteristické byly pro ni velká fyzická síla a vytrvalost.

Jsem přesvědčen, že to bylo šťastné manželství, i když toho ohně ve znamení Lva i Berana mohlo být někdy poněkud dost. Celkově však v záležitostech rodiny a manželství panovala harmonie.

A co říkáte na charakteristiku obyčejného chalupníka a jeho ženy z první poloviny 18. století? Kdyby se oba narodili do jiných poměrů nebo o 200 a více let později, kdoví, čím by asi byli...

Ale sestupme na zem a vraťme se do každodenního života Václava a Kateřiny. Byl stejný nebo obdobný jako dalších poddaných na panství Bílé Poličany i v celých Čechách. Těžká práce zpestřená občas svátkem či postvicením nebo oslavami křtin. Víme však, že k tomu patřila i vysoká dětská úmrtnost a nízký věk dožití dospělých.

Václavovi a Kateřině se v letech 1735 až 1753 narodilo osm dětí, z nich se dospělého věku nepochybně dožily čtyři děti, lze předpokládat, že i další dvě. První syn a dcera zemřeli v dětském věku. Proč píší pravděpodobně, vysvětlím v dalším.

Šťastné manželství bylo přerováno smrtí manželky Kateřiny, která umírá hned po vánočních svátcích, 27. prosince 1757 ve věku 46 let.

Díky gruntovní knize z let 1702-1809, kniha č. 138 (SOA Zámorsk), jsem mohl alespoň částečně rozluštit pokračování příběhu. [13.pdf](#) Dočetl jsem se zde, že léta Páně 1758, dne 16. Apríl, vzal jest chalupu výše jmenovaný Václav Rejl od nebožtíka Václava Šedivého... .. za sumu trhovou 45 zlatých.

Než jsem měl tento zápis k dispozici, hledal jsem marně zápis o novém sňatku Václava Šedivého či o jeho úmrtí, protože ze zápisu o úmrtí jeho manželky Kateřiny je zřejmé, že 27. 12. 1757 žil. [14.pdf](#) Píše se zde: 27. pohřbena při Chrámu Páně Lanžovském Kateřina manželka Václava Šedivého stáří 50 let (což není úplně přesné, ale tehdy byla tato nepřesnost obvyklá).

Myslel jsem si tedy, že jsem zápis o jeho úmrtí přehlédl, a tak jsem znovu prověřil úsek od 27. 12. 1757 do 16. dubna 1758. Ale nic jsem nenašel. To pro mne bylo další dilema, které jsem však, jako obvykle řešil se zkušenými genealogy, panem Josefem Švorcem z Jestřebí (88 let - čilý a optimistický!) a Milanem Buchtou z Brna. Vtíralo se mi totiž do hlavy, nešlo o sebevraždu? Ale oba jednoznačně tvrdili, že sebevrahy sice pohřbívali mimo svatou půdu, ale pan farář je neopomenul zapsat, včetně uvedení, že se jednalo o sebevraždu. Do rodokmenu jsem tedy zapsal úmrtí mezi daty 1. 1. 1758 až 31. 3. 1758, s tím že pan farář asi opomněl pohřeb zapsat.

Z pokračování zápisu v gruntovní knize je zřejmé, že kupující Václav Rejl se zavázal k vyplácení podílů třem dětem Václava Šedivého, a to Václavovi mladšímu (*1740), Kateřině ml. (*1742) a nejmladší dceři Anně (*1753). [15.pdf](#) Václava a Kateřinu vyplácel od roku 1760, Annu od roku 1766, a to až do roku 1780.

Osudy Jana, v roce 1758 čtrnáctiletého, Josefa, tehdy osmiletého, nám nejsou známy, víme však, že do roku 1758 nezemřeli a dá se předpokládat, že se jich ujali jejich kmotři a mladší jako pasáček, starší jako nádeník se zapojili do chodu nové domácnosti, stejně jako děti hospodáře.

Stejný byl osud Jiřího, tehdy jedenáctiletého, mého přímého předka, o kterém budeme vyprávět v další kapitole.

Ještě než tak učiníme, podíváme se do Lanžova na budovu kostela neboli chrámu Páně svatého Bartoloměje. Zde se od roku 1684 konaly křty a svatby mých předků. Hřbitov u kostela pak byl svědkem pohřbů Dnes je zde volné prostranství, protože hřbitovy byly z hygienických důvodů přemísťovány dále od obydlí. Původní

románský kostelík ze 13. století bez opěráků byl v 16. století přestavěn renesančně. Roku 1684 byl rozšířen o věž a oratoř nad sakristií a mohly zde začít církevní obřady, a tak již moji předci nemuseli vážit cestu do Miletína či do Dvora Králové nad Labem. [16.pdf](#)

Jiří Šedivý – nádeník, šenkýř a rychtář

Jiří Šedivý, kterého budeme označovat jako staršího, protože jeho syn Jiří byl také mým přímým předkem. Narodil se 10. dubna 1747 v osadě Záborov. [17.pdf](#) Jeho otcem byl Václav Šedivý, matkou Kateřina (rozená Peterová z Dehtova). Kmotrem byl Václav Havel (sic!) z Dehtova, svědci Jan Doležálek z (Bílých) Poličan a Alžběta, žena Jana Šedivého ze Sedlic.

Na začátek si uvedme některá fakta z nativního horoskopu Jiřího Šedivého staršího, která hovoří o tom, jaký to byl člověk. Narodil se ve slunečním znamení Berana. Jeho povaha zároveň jakoby předurčovala jeho osud. Ještě se k těmto větám vrátíme v konkrétních souvislostech.

Zrozenec překypuje tvůrčí energií. Klade si stále nové úkoly. Má silnou potřebu prosadit se v životě svojí aktivitou. Nestálá, citově impulsivní povaha. Často se unáhli. Nepřemýšlí o důsledcích svého způsobu jednání. Může náhle vzplanout, ale výbuchy temperamentu mají krátké trvání. Myšlení a rozhodování se u něj řídí praktickými, materiálními nebo finančními hledisky. Brilantnost nebo originalita myšlení možná scházejí, ale zrozenec zato disponuje zdravým lidským rozumem, který ho činí úspěšným v obchodní činnosti a při plnění organizačních úkolů. Zrozenec uzavírá sňatek z lásky a při jeho rozhodování ho nemůže nic jiného ovlivnit. V cizině se mu může přihodit neštěstí. Příliš mnoho jí a má proto často nadváhu.

Až dosud jsme se příliš nezmiňovali o „velkých“ dějinách. Nebyli totiž doklady o tom, že by na panství Bílé Poličany a ve farnosti lanžovské hrály nějakou podstatnou roli. 10 let po narození Jiřího Šedivého však již tomu tak nebylo a velké dějiny ho již doprovázely téměř celý život.

Třetí slezská válka, v letech 1756 až 1763, se kraje, kde žili mí předci z rodu Šedivých, citelně dotkla. V dubnu 1757 se rozložila pruská armáda přímo v Miletíně

a také jeho okolí. V letech 1758 až 1759 zde opakovaně pobývala císařská vojska. Kromě drancování kraje vojska zavlekla i nemoci. Počet obětí nákazy od února do června roku 1758 dosahoval téměř 1000 osob. Ani závěr sedmileté války v roce 1762 nebyl o nic příznivější. Císařská armáda byla stažena do Slezska na posílení rakouské síly a Čechy zůstaly bez vojenské obrany. V červenci 1762 se do regionu dostal jeden pruský sbor s „moskaly a kozáky“ - drancovali, pustošili, zapalovali, nutili si peníze - výpalné.

Vlivem nadměrně deštivých roků 1770-72 byla v celých Čechách neúroda, zavládly tedy ruku v ruce drahota a katastrofální hladomor století, který v těchto letech zahubil v Čechách na 250 000 lidí! V těchto letech dorazil hladomor i do kraje pod Zvičinou. Na Josefa (19. března) 1770 napadlo půl lokte sněhu (30 cm) a padal do 22. března, 26. března jezdili lidé na saních a mrzlo dál. Sníh se hustě sypal i 13. dubna 1770 ráno. V říjnu toho roku byla bouřka a padaly kroupy. Důsledkem byla neúroda a hlad. I chléb z otrub byl přepych. Chudí žili o vařených kopřivách a lebedě. V patách hladu šly nakažlivé nemoci. Jako reakcí na hladomor nechala panovnice Marie Terezie do Čech přivést značné množství brambor z Pruska (Branibor - brambor), a tak se v hladových letech 1771-72 v Čechách rozšířilo jejich pěstování ve velkém.

Kde Jiří prožíval roky 1758-1769 nevíme, ale dle matričního záznamu o jeho svatbě, zůstal po smrti rodičů v Záborově. Dne 12. listopadu 1769 si ve svých 22 letech za manželku bere třiatvacetiletou Alžbětu Trnkovou z Miřejova. Jejich první dcera Anna se narodila 1. září 1770, umírá 29. března 1772. Můžeme se oprávněně domnívat, že se na tom podepsala ona nešťastná léta, do kterých se narodila. Ale za necelý rok, 13. března 1773, se manželům narodila další dcera, i ona dostala jména Anna. To byla rodina ještě v Záborově.

V letech 1775 až 1785 žil Jiří s rodinou jako podruh v Bílých Poličanech, postupně na třech místech. V těchto letech se jim také narodili další děti, 5 chlapců a jedno děvče. Jan, toho jména první, zemřel v roce 1778 ve věku tří let. Pro nás je

nejzajímavější údaj o narození Jiřího mladšího, mého přímého předka, který se narodil v Bílých Poličanech č. p. 40 dne 21. ledna 1777.

*Protože Jiří Šedivý začínal svoji existenci a kariéru jako podruh, pojďme si říci, co si pod tím představít. Podruh (latinsky *inquilinus*, německy *Inwohner*) byl nájemník bydlící v nájmu (tedy podruží) u sedláka (případně jiného venkovského majitele nemovitosti). Zpravidla se také živil jako námezdní zemědělský dělník, takže byl u sedláka členem čeládky, tedy čeledínem. Podruh neměl půdu ani jiný nemovitý majetek a živil se prací svých rukou. O podruzích mluvíme zejména na venkově, ve městech se užíval spíše termín nájemník. Mít někoho v nájmu si samozřejmě mohl dovolit jen ten, kdo měl pro podruží dost místa, takže se s podruhy setkáváme na selských gruntech. Podružské rodině byl vyčleněn přístěnek nebo komora. Velký grunt si mohl dovolit několik podruží. V podstatě to tedy byla jedna místnost, většinou s jediným oknem, vybavená truhlou, almarou, šatníkem, kolovratem. Často tu také stával stav. Podruh mohl být tkalcem nebo vykonávat jiné řemeslo, se kterým se na vesnici užíval (švec, zedník, krejčí...). V hierarchii vesnické společnosti to však znamenalo stejně málo jako dělat čeledína. Hlavní hodnotou byla půda a podruh půdu neměl, byl to tedy člověk neosedlý a závislý. Na rozdíl od čeledi však tvořila podružská rodina samostatnou domácnost. Podruh byl v tomto ohledu vlastním pánem, mohl založit vlastní rodinu. Čeleď na rozdíl od podruhů nemohla mít děti, protože byla ekonomicky závislá na hospodáři. Podruh byl sice člověk bez nemovitého majetku, ale tvořil vlastní ekonomickou jednotku. Sedlák najímal podruha a jeho rodinu každý rok, zpravidla na Vánoce totiž nastávala doba, kdy se podruh u hospodáře ucházel o další rok působení na statku. K domluvě mohlo, ale nemuselo dojít, jednalo se tak o velmi nestálé zaměstnání, které navíc nepřinášelo finance.*

Zkusme si teď ukázat, jak se podružská rodina Jiřího Šedivého stěhovala z jednoho gruntu na druhý. 1769-74 Záborov, od roku 1775 Bílé Poličany, v letech 1775-78 č.p. 40, 1779-80 č.p.34, 1781-82 č.p. 15, 1783-85 opět č.p. 40. Když si připomeneme jeho povahu, řekl bych, že to bylo jak silnou potřebou prosadit se v životě svou aktivitou, tedy pozitivní rys, tak i nestálou, citově impulzivní

povahou, což již tak pozitivní není. Já i jeho další přímí potomci jistě rozumíme tomu, o čem hovořím. Domnívám se, že do Bílých Poličan šel jako do sídla panství, kdyby byl pasivní, narodil by se a zemřel v rodném Záborově.

V roce 1774 byl vydán Všeobecný školní řád pro všechny císařsko-královské země, který stanovil mimo jiné všeobecnou vzdělávací povinnost pro chlapce i dívky. Byla zavedena povinná šestiletá školní docházka a systém škol. Tato reforma byla důležitá pro děti Jiřího Šedivého staršího, zejména však pro jeho syna Jiřího, který se později stal rychtářem.

V roce 1775 postupně propukaly v celých východních Čechách selské vzpoury. Příčinami „selské rebelie“ byly jak následky bídy a hladomoru v předešlých letech, tak i pověsti o tzv. „Zlatém patentu“, který údajně Josef II. vydal. Měl zbavit poddané robotních povinností a panstvo ho údajně před poddanými zamlčovalo. Velké povstání roku 1775 bylo i na poličanském panství. Když známe povahu Jiřího Šedivého, nepochybujeme, že i on byl aktivním účastníkem selských bouří. Sedláci odmítali robotu a chystali se k tažení na Prahu, byli však zastaveni a potrestáni. Všeobecně se uvádí sedláci, ale jsou tím míněny všichni poddaní, kteří podléhali robotě.

Dne 1. listopadu 1781 byl vydán tzv. Patent o zrušení nevolnictví, jímž bylo nevolnictví zrušeno a nahrazeno mírnějším poddanstvím. Nadále však byla až do roku 1848 zachována roboty. Tato změna mimo jiné znamenala, že poddaní nepotřebovali souhlas vrchnosti, když se chtěli odstěhovat z panství (například do města nebo na panství jiné vrchnosti), když chtěli uzavřít sňatek s osobou žijící mimo panství, když chtěli dát své děti vyučit řemeslu či studovat, což dříve bez souhlasu vrchnosti nesměli. To byl ten poslední, rozhodující moment, který umožnil Jiřímu staršímu uplatnit své schopnosti a ambice.

První písemný záznam o tom, že Jiří Šedivý je již obyvatelem Zábřezí, nacházíme v lanžovské matrice narození 84-4. [18.pdf](#) Zde figuruje 10. října 1791 jako svědek při narození Jana Hrdiny. Doslova Jirži Szediwej, richtarž. A k tomu tři

křížky místo podpisu. Takový „podpis“ není v těchto letech žádná výjimka. Později uvidíme, že další generace již byla víceméně gramotná, díky prozíravosti Marie Terezie.

O téměř pět let později, 21. března 1796 je jako svědek při narození Anny Marie, dcery otce Karla Šedivého, sedláka z č. p. 13 a matky Anny Vlčkové ze Záles č. p. 8. [19.pdf](#)

O tom že byl Jiří Šedivý také šenkýřem, se dozvídáme až z matričního zápisu o jeho úmrtí. Než však přejdeme k jeho konci života, povězte si něco o tom, co byl šenk a jaké povinnosti měli šenkýři.

Staročeský výraz šenkovat pochází z německého schenken, tedy nalévat, čepovat. Šenk pak znamenal výčep nebo nálevnu.

Vrchnost neprovozovala šenky, krčmy a hostince sama, ale pronajímala je většinou pachtýřům vždy na jeden rok. Pachtovní smlouvy stanovovaly povinnosti šenkýřů, kteří mimo jiné byli povinni spolu s čeledí vést bohabojný život, varovat se klení a zlořečení, a ani toho nedopouštět u hostů. Po dobu mše svaté a bohoslužeb měli zakázáno nalévat, rovněž tak po 10. hodině večerní, řádně a včas odebírat víno, pivo a kořalku výhradně z panských podniků a za stanovené ceny je prodávat. Přísně bylo zakázáno falšovat nápoje pod pokutou 20 rýnských a nesmělo se stát, aby hospodský neměl co nalít hostovi. Rovněž nesměli do hospody přijímat lidi nemravné, nečestné a zlé, zbojníky, zloděje a cikány. Museli též kontrolovat, aby se nekouřilo v maštalích, a dohlížet, aby nikde nevznikl požár.

Připomeňme si charakteristiku Jiřího Šedivého staršího. Myšlení a rozhodování se u něj řídí praktickými, materiálními nebo finančními hledisky. Brilantnost nebo originalita myšlení možná scházejí, ale zrozenec zato disponuje zdravým lidským rozumem, který ho činí úspěšným v obchodní činnosti a při plnění organizačních úkolů. Ano, tady v šenku a ve výkonu funkce rychtáře narazil, ještě před nedávnem chudý nádeník, na zlatý důl.

Z matriky zesnulých 84-9 se dozvídáme, že 1. června 1798 zemřel Jiří Šedivý, šenkýř, katolického náboženství, původu manželského, věk 53 let, v kolonce nemoc a způsob úmrtí napsáno - od hřebce Záles zabitý. [20.pdf](#) Nevíme, jak k tomu došlo, přestože víme, že v té době úrazy při práci patřily k častým příčinám úmrtí. Dovedeme si ale dost dobře představit, že Jiří starší mohl buď riskovat, nebo svojí odvahou zabránit většímu neštěstí. Obojí by bylo v jeho stylu. V jeho horoskopu se objevila věta o tom, že se mu v cizině může přihodit neštěstí. Zálesí je sice čtyři kilometry od Zábřezí, ale přesto, nehoda se nestala v jeho domovské obci. Dovolte mi na závěr této kapitoly malou poznámku. Když jedete přes Zálesí do Dvora Králové nad Labem a začnete sjíždět dolů z kopce, otevře se vám překrásný výhled na město, je to pohled jako z letadla. Při první cestě přes Zálesí, jsem zjistil, že je v Zálesí akční jezdecký klub, asi náhoda...

Jiří Šedivý mladší – šenkýř a rychtář

Předčasná smrt otce Jiřího určitě znamenala přelom v životě rodiny Šedivých. V tomtéž roce však došlo k velkým společenským změnám ve Francii, které předznamenalý společenský a politický vývoj i v ostatních částech Evropy na další půlstoletí. Velká francouzská revoluce, jak je označováno období mezi lety 1789 a 1799, tedy zhruba od svolání generálních stavů králem Ludvíkem XVI. do uchopení moci Napoleonem Bonapartem. Tehdejší absolutní monarchie ve Francii byla během ní nahrazena vládou lidu a republikánstvím; francouzská větev římskokatolické církve byla donucena k radikální restrukturalizaci. Obecně je vnímána jako hlavní přelomový bod evropských kontinentálních dějin, znamenala přechod od absolutismu k občanství a ustavení lidu jako hlavní politické síly. Kromě toho však také zrodila moderní politický teror.

Roky 1803 až 1815 jsou obdobím napoleonských válek. Přestože bitvy na území Čech se regionu, o kterém hovoříme, přímo nedotkly, bylo operační válečné území ve válce Francie s Rakouskem i zde. Krajem prošla francouzská i ruská vojska a v zimě 1799 zde i přezimovala. V roce 1813 byl v Miletíně a okolí ubytován od května do srpna pluk francouzské pěchoty, v roce 1815 od 30. 4. do 4. 5. zase 15.000 mužů ruského vojska. Jak tomu ve válkách vždy bylo, obyvatelé trpěli průchody i ubytováním vojsk.

Nejvážnějším důsledkem napoleonských válek však byl rakouský státní bankrot v březnu roku 1811. Vyjímáme z dobové kroniky rychtáře F. J. Vaváka: „Rok 1811 zůstane v dlouhé paměti nejen v lidech, ale obzvláště v knihách, v zápisích, smlouvách a všelijakých rukopisech, neb v něm staly se takové tvrdé, divoké, truchlivé, zarmoucené a zbídnělé časy, jakéž jsme, krom nepřátelského vpádu, netoliko neviděli a neslyšeli, ale ani v knihách nikdy nečtli ... Ta přeukrutná a všecky lidí ochuzující a zabíjející rána zmenšení ceny těch bankocedul a zvýšení pětkrát tolik všech platů, takže kdo má své povinnosti 100 zlatých, musil dáti 500

zlatých a kdo měl 500 zlatých na hotovosti, zase z nich musil 400 zlatých ztratiti a zůstalo mu jenom 100 zlatých...“.

Obec Zábřezí, ležící na silnici z Miletína do Dvora Králové, měla v těch časech 22 domů se 137 obyvateli. První písemná zmínka o této vsi je z roku 1238, význam netřeba vysvětlovat, tak jako Záborov byl za borem, Zábřezí zase za břízami.

Když jsme si popsali kulisy, v kterých se odehrával život Jiřího Šedivého mladšího a jeho rodiny, začněme krok po kroku mapovat jejich život.

Jiří Šedivý (narozen 21. ledna 1777) se žení 7. října 1801, za ženu si bere Veroniku Petříkovou z Řečice č. p. 6 (narozena 16. listopadu 1777). Prvorozený syn Josef se jim narodil 19. 8. 1802. Přestože není naším přímým předkem, ještě se o něm později zmíníme. Ze zápisu o narození prvorozeného Josefa je zřejmé, že se Jiří Šedivý mladší ujal po smrti otce živnosti šenkýře. [21.pdf](#) Poté se jim v letech 1804 až 1813 postupně rodí další děti – Jan (1804), Anna (1806), Marie (1808), Václav (1809) a Antonín (27. ledna 1813). Druhorozený Jan umírá 27. 3. 1813 ve věku devíti let, příčinu úmrtí neznáme, tehdy se ještě do matrik nezapisovala.

Můj přímý předek Jan Šedivý se narodil 16. února 1815, v roce 1817 do rodiny přibyl František, první toho jména, který umírá ve věku necelých dvou let v roce 1818. V roce 1818 oslavili narození dcery Františky, v roce 1821 pak narození syna Františka, druhého tohoto jména a v roce 1825 narození dcery Veroniky. Matriční zápisy o narození dětí Jiřího a Veroniky uvádějí Jiřího vždy jako šenkýře. Přestože jsme si o tomto povolání ledacos řekli již v kapitole, věnované jeho otci, přidáme ještě další, podle mého názoru důležité informace.

Vrchnost obecně podporovala obchod krčmářský a šenkýřský, neboť platy z krčem a šenků byly vedle příjmů ze dvorů největšími finančními příjmy vrchnosti. Majitel krčmy a šenku byl povinen odebírat pivo i kořalku z panského pivovaru a lihovaru. Byl také podle smlouvy povinen pilně si šenku hleděti, dávatí spravedlivou míru domácím i cizím, nalévatí pouze do džbánek cejchovaných ve vrchnostenské kanceláři. Krčma a šenk tehdy měly postavení selského gruntu, avšak s povinnostmi šenkýře, bez roboty a přecházela s otce na syna. Poslední slova jsme podtrhli, protože jsou velice důležitá, šenkýř byl relativně svobodný a živnost byla dědičná.

Vzpomínám si na svého tátu, jak rád při nějaké mimořádné akci dělal výčepního, kuchaře anebo číšníka, a jak často říkával, že by si s mamkou nějakou hospůdku otevřel, ona by vařila a on čepoval a obsluhoval. S trochou nadsázky musím konstatovat, že již také rozumím, proč mně osobně nikdy příliš nevoněly zahrádkářské práce, a proč mě spíše přitahovalo prostředí kaváren. Nakonec, moji synové to mají také tak.

V životě obce měla vždy nejvyšší společenský status tato tři povolání - mlynář, rychtář a šenkýř, což je zřejmé i z toho, že byly často kmotry při křtu. Jak křest a křtiny jednoho ze synů Jiřího a Veroniky, Františka Šedivého, pravděpodobně probíhaly, si přiblížíme v následujících řádcích. [22.pdf](#)

Baptizant, kurát, duchovní správce fary Lanžovské Josef Šťastný pozdravil přítomné, především otce dítěte (matka byla doma, se svým dítětem při křtu nikdy nebyla, křest se konal co nejdříve po narození, kdy ještě matka do kostela nesměla, protože zatím neabsolvovala obřad očištění). Pozdravil i kmotry, Josefa Sixtu, rychtáře z Dehtova a Marii Peterovou (Peterka), rychtářku (tedy ženu rychtáře) z Třebihoště. Několika slovy baptizant připomene radost, s níž rodiče přijali dítě jako dar od Boha, který je zdrojem všeho života a chce nyní štědře darovat svůj život také tomuto dítěti. Nejprve se táže rodičů na jméno dítěte. Poté co od Boží církve žádáte? Rodiče odpovídají: Křest. Chcete, aby bylo vaše dítě pokřtěno. Tím na sebe berete povinnost, že ho vychováte ve víře v Pána Ježíše, že ho budete učit milovat Boha a bližního, jak nám to Pán Ježíš přikázal. Jste si této povinnosti vědomi? Rodiče: Ano. Potom obrácen ke kmotrovi Josefu Sixtovi, táže se baptizant těmito anebo podobnými slovy: A vy, chcete být tomuto dítěti kmotrem. Jste připraven rodičům pomáhat? Kmotr odpoví: Ano. Baptizant pak pokračuje Františku, církev tě s radostí přijímá do svého společenství. V jejím jménu tě označuji křížem, znamením našeho Spasitele, Ježíše Krista. Mlčky udělá dítěti na čele kříž. Potom vyzve otce a také kmotra, aby udělali totéž.

Bylo zvykem, že děti dostávaly při křtu od kmotrů dárek. Dodnes se také zachovaly výrazy dávat „do peřinky“ nebo „do vínku“, protože dárky se vkládaly dítěti pod hlavu nebo do peřinky. U chlapců šlo většinou o zlatou minci, často s

očkem na zavěšení, běžné byly i peníze. Děvočátka dostávala náušnice, řetízek nebo růženec.

Samozřejmě následovala křestní hostina, nazývaná křtiny. Bývala bohatá a veselá, s mnoha hosty. Vedle kmotrů se scházelo širší příbuzenstvo, aby do života přivítalo nového potomka. Slavilo se mohutně, nechybělo dobré jídlo ani alkohol.

Ve vyprávění o životních osudech Jiřího Šedivého mladšího jsme skončili v roce 1825, kdy do rodiny přibyl poslední přírůstek, nejmladší dcera Veronika. Již v roce 1826 se žení nejstarší syn Josef. Z matričního zápisu vidíme, že v prosinci roku 1826 byl Jiří ve svých čtyřicetidevíti letech rychtářem v Zábřezí. [23.pdf](#) Rychtářem pak byl do roku 1845, do svých 68 let, avšak s možnými přestávkami, protože panstvo rychtáře jmenovalo vždy na jeden rok. To že byl rychtářem ještě v roce 1845 je zřejmé z matričního zápisu o sňatku nejmladší dcery Veroniky, která se vdává ve svých 20 letech. Protože ženich, Josef Kavan z Trotiny nebyl ve svých 22 letech také plnoletý (plnoletost v těch dobách jedinec dosáhl v 23 letech), museli s jejich sňatkem souhlasit oba otcové a tak kromě podpisu otce ženicha vidíme zároveň vlastnoruční podpis otce nevěsty: Jyržy Szedyvi, otec newiesty. [24.pdf](#)

Jaké měl rychtář povinnosti a práva se může čtenář dozvědět na následujících stránkách. Záměrně tyto povinnosti a práva nepřikládám jako přílohu. Je možno tyto stránky samozřejmě přeskočit, ale jaká byla náplň práce rychtáře, jsem do doby psaní této kroniky jenom tušil. Teprve poté jsem se s úžasem dozvěděl, co všechno měl rychtář na starosti a za co všechno byl zodpovědný. O to více jsem smeknul pomyslný klobouk před oběma rychtáři ze Zábřezí, mými přímými předky.

Rychtáři jako místní vykonavatelé rozkazů panstva a jako hlavy obce bývali obvykle dosazováni panskou kanceláří. Rychtář měl jednoho nebo dva pomocníky. Ti se nazývali konšelé. Kromě nich měl ještě takzvaného obecníka. Ti všichni byli jmenováni přísedícími a jejich povinností bylo podporovat rychtáře v jeho úřadě. Kromě přísedících mu pomáhali ještě starší či přísežní zkušení sousedé.

Všechny důležité listiny podepisoval rychtář a konšelé. Přikládáme opis části listiny Popis hranic katastrálního území Dehtov z roku 1839. Opis jsem získal laskavostí pana Josefa Šorma z Dehtova, spolu s dalšími materiály, které mám

dovoleno pro tuto kroniku využívat. [25.pdf](#) Rychtáři a konšelé vyjednávali a smlouvali s vrchností, ručili za řádné plnění povinností sousedů vůči pánovi, ale ručili i za pořádek v obci a bděli nad právy a výsadami obce, pokud obec nějaké výsady měla.

Rychtář svolával vesnické soudy a řídil je spolu s konšely. Tyto soudy ukládaly také pokuty za různá provinění. Pokuty vybíral rychtář. Na vesnických soudech se projednávaly spory, týkající se majetku sousedů, například dluhy, spory o škody na poli, v zahradách, na dobytku, zničení nebo poboření plotů, přeorání mezí, spory o dříví v lese a podobně. Také do jejich pravomoci spadaly pohany, například nadávky veřejně pronesené a smiřovali rozvaděné sousedy.

Ve vsi se konalo zasedání místního rychtářského soudu jednoduše. Byl-li žalován dlužník pro neplacení, povolal jej rychtář k jednání. Přiznal-li dlužník svůj dluh, bylo mu nařízeno, že musí svůj dluh zaplatit do dvou neděl nebo požádat svého věřitele o odklad. Horší bylo, když se dlužník k dluhu nepřiznal. Tu svolal rychtář na určitý den konšely, případně starší obce a obě strany, případně svědky. Potom přisedící soudu rozhodovali, na čí straně je právo. Žaloval-li někdo na souseda, že mu způsobil hmotnou škodu, musil provést důkaz pravdy. Původce škody musil ji zaplatit a býval při tom často trestán vězením v obecní šatlavě. Žaloval-li kdo, že byl úmyslně zraněn, rozhodoval nejprve rychtář, jaké je ono zranění, jestli patří ještě do jeho pravomoci, či má-li být viník pohnán před panský soud. Byl-li sám na pochybách, měl žádat o radu na panské kanceláři.

Nejhorší spory bývaly o hranice neboli meze. Soudu potom předcházel takzvaný výchoz na hranice. Výchozu čili ohledání místa se zúčastnili kromě rychtáře, konšelů a obou sporných stran také starší příslušníci obce jako svědkové o stavu hranic podle svých pamětí. Na základě jejich výpovědí byla sestavena smluvčí výpověď a bylo rozhodnuto, mají-li být hranice upraveny nebo zachovány. Tomuto rozhodnutí se musily sporné strany podříditi, jinak se vydávaly v nebezpečí, že budou trestány. Takové spory o meze byly ve vsi nejčastější. Proto se jim předcházelo každoročními pravidelnými „výchozy na hranice“. Těch se povinně

účastnila celá obec a všechna mužská mládež. Při těchto výchozech se prohlížely všechny meze v okolí vsi, aby byla ověřena jejich správnost a aby si účastníci zapamatovali stav a polohu mezí. Výchozy se konaly obyčejně po svatém Duchu (pohyblivý svátek, padesátý den po Velikonocích) kdy bylo ještě málo práce v polích.

Stalo-li se, že hospodář přistihl na svém poli nebo zahradě cizí dobytek, zahnal ho k rychtáři. Ten s konšely musil ihned zjistit škodu. Pak byl volán majitel dobytka a byl vyzván, aby škodu nahradil. Kromě toho musil ještě zaplatit takzvané zárožné. Nechtěl-li zaplatit, byla mu přidána ještě pokuta navíc.

K důležitým úkonům rychtářovým patřilo projednávání věcí dědických. Když ve vsi zemřel někdo, kdo měl majetek a nedospělé děti, bylo povinností rychtáře, aby se postaral o to, aby nikdo z pozůstalosti nic nevzal. Oznamil také úmrtí panské kanceláři. Potom vyjednal, kdy se bude konat ohledání a oceňování statků i svršků po zemřelém. Do toho dne musil také rychtář zjistit pohledávky, které měl nebožtík za dlužníky. Když zemřelý učinil za živa ústní prohlášení o tom, co a jak má být zařízeno po jeho smrti (ovšem před rychtářem nebo konšely), musil rychtář takové ústní prohlášení sepsat. V ustanovený den se tento spis nebo psaná závěť nebožtíkova ohlásily dědicům. Současně se ohlašovala velikost zanechaného jmění, v čem toto jmění pozůstává, a byly stanoveny dědické podíly. Podobně bylo postupováno, když se chtěla vdova znovu provdat, ale byly tu nedospělé děti, a když se její druhý manžel chtěl stát hospodářem.

Rychtář a konšelé také sjednávali právní smlouvy mezi příbuznými. Při prodeji nebo koupi hospodářství v obci uváděl rychtář stranu kupující i prodávající k vrchnostenskému úřadu, aby trhová smlouva byla zapsána do pozemkových knih (Grundbuch) a také zápis podepisoval.

Pro soudní jednání v obci vydávaly se instrukce a pro výpočet trestů a pokut sazebníky. Pokuty ukládané rychtářem připadly ve prospěch obce a musily se zaplatit hned. Rychtář však mohl povolit odklad placení. Z některých pokut dostal

část obnosu také rychtář. Stávalo se také, že některý spor rozhodl rychtář spravedlivě, ale strany se svářely dál. Pak byly trestány. Když se některá ze sporných stran domnívala, že rychtářský rozsudek byl stranický, měla právo odvolat se k panskému soudu nebo podat žalobu na rychtáře a konšely. Tresty odsouzených byly v tom případě větší.

Celá obec bývala svolávána k tak zvaným zahájeným soudům, na nichž se jednalo o větších věcech správních nebo sporných, které se týkaly například změn v držení gruntů, vyplácení podílů dětem za života majitele, podílů provdaným dcerám nebo sestrám, dědických podílů vdov a sirotek, prodej majetku synovi, příbuzným, domácím, to znamená občanům z téže vsi a zvláště pak při prodeji hospodářství cizímu z jiné obce. Zahájené soudy řídil rovněž rychtář s konšely.

Jednou za rok se scházel veliký či obecní soud. Bývalo to v době, kdy nebylo polních prací, obyčejně po Novém roce nebo brzy na jaře, někdy také v pozdním podzimku. Svolával se čtrnáct dní předem a všichni sousedé byli povinni se ho zúčastnit. Jeho předsedou byl pán nebo, což bylo častější, jeho zástupce. Při něm býval uváděn v úřad nový rychtář a konšelé, poddaným byl čten poddanský řád a jeho doplňky, vracely se sirotčí peníze, odváděly se splátky gruntovních poplatků („kladly se gruntovní peníze“) a splátky na trhové sumy.

Berní pravomoc rychtáře záležela v tom, že vybíral veškeré platy od poddaných ve své vsi, které se odváděly pánovi nebo zemi (peněžité i naturální). Dvakrát za rok (o sv. Jiří a o sv. Havlu) vybíral gruntovní úrok, platy za robotu, domovní úrok. Kdo nezaplatil, byl pokutován. Splátky zapisoval pro každého poddaného do seznamů zápisů a potom vše odváděl do panské kanceláře. Pro stát vybíral správní berně, na vojenskou hotovost, poplatky z hospodářských plodin a dobytka.

Policejní pravomoc rychtářova záležela v tom, že měl dbát osobní i majetkové bezpečnosti všech občanů ve své vsi, jakož i bezpečnosti požární a zdravotní. Měl mít na starosti i dohled mravní. Do těchto jeho povinností (podle rychtářských nařízení) patřil dohled na stavební stav všech hospodářství, zvláště střech, vrat a

plotů, uvnitř pak hospodářství měl dbát na bezpečnost ohnišť a komínů, ba dokonce dozírat, aby se opatrně zacházelo s ohněm i světlem.

Měl však ještě řadu jiných povinností, jako dozírat, aby se konopí a len nesušilo ve světnicích, měl dozírat na orbu, jestli se provádí dobře a včas, zda se málo neosívá, nebo zda se nedovoluje cizím osobám přísívání. Neměl dovolovat, aby se prodávaly plodiny a dobytek cizím lidem a překupníkům, měl mít v patrnosti, aby se v krčmě neprodávalo cizí pivo nebo kořalka (než toliko panská) nebo zda se dokonce v obci tyto nápoje neoprávněně nevaří. Měl dbát, aby se v obci nekupovalo cizí maso (ať veřejně nebo pokoutně), aby sousedé mleli jen v přiděleném mlýně a jestli se v něm neděje škoda poddanému lidu. Měl dozírat, aby se ve vsi nezdržovala cizí čeládka nebo dokonce podezřelé osoby. Měl se starat o to, aby na robotu nebyly posílány mladší děti, než bylo dovoleno (pod 9 let). Měl dozírat, aby na jaře byly vyčištěny všechny strouhy. Měl dohlížet, aby se nelovilo na území vsi.

Absurdní byla jeho povinnost, připomeňme si, že byl zároveň krčmářem, přesvědčit se, zda snad sousedé nevysedávají v krčmě ve všední dny, zda nehrají karty nebo kostky o peníze nebo o pivo.

Rychtář byl také správcem obecního majetku, protože byl vykonavatelem hospodářské pravomoci. Hospodářským majetkem obce byla obecní půda (občina), zvaná také rustikální půda, pazdery, rybníky a podobně. Dále to byla náves, průhony, pastviny, lesy, hliniště, lomy a také veřejné cesty. Obecní schůze rozhodovaly pak o nákladu na udržování obecního majetku a úhrada se získávala z příjmů a pokut. O pokutách jsme se již zmínili, ale nutno uvést, že pokuty se platily i za přestupky proti obecnímu řádu, za neopatrné zacházení se světlem, za zneužití obecní půdy, za jízdu přes cizí majetek, za neúčast na obecní schůzi nebo na výročním výchozu (ke zhlédnutí hranic, to jest mezí), za přijetí cizího příslušníka do podruží bez vědomí a souhlasu rychtářova. Obci se platil nájem z obecních pozemků, za použití hlinišť, pískoven nebo lomů.

Obecní schůze svolával rychtář a všichni sousedé se museli zúčastnit. Na nich se projednávaly a oznamovaly věci týkající se jednotlivých hospodářství, které patřily do společného zájmu (například spory mezi sousedy o hranice, pořádání sousedského majetku apod.). Při prodeji statku oznamoval na nich prodávající, zač statek prodává, výši závdavku, kolik bude dlužník platit jednotlivé roky i kolik se skládá na litkup (zapítí). Před celou obcí byly přidělovány dospělým dětem na ně připadající části statku nebo jim byly odevzdávány peněžité podíly ze statku. Na schůzích prohlašoval poručník, že bude řádně opatrovat sirotčí jmění a na nich byl také propouštěn ze svého závazku. Na těchto schůzích sousedů byli přijímáni do obce noví příslušníci. Rozhodovalo se tu také o provádění společné roboty. Protože na těchto schůzích se povinně scházeli všichni sousedé v obci, byly konány obyčejně v největší místnosti ve vsi. A takovouto místností se obvykle honosívala toliko krčma nebo šenk. Při výročních schůzích, kdy za přítomnosti pána nebo jeho zástupce byl dosazován rychtář a konšelé, slibovali tito své vrchnosti, že budou vykonávat svůj úřad nestranně a přísně. Jejich funkce byla čestná, a proto nesměli za výkon své moci přijímat ani dary ani úplatky. Trestné však při funkci rychtářské bylo, jestliže svolával rychtář příliš často schůze. Byl-li však rychtář příliš benevolentní a shovívavý, býval panskou kanceláří pokutován, nebo byl rychtář zbaven úřadu, právě tak jako za nedostatečné vykonávání svého úřadu.

Při dosazení nového rychtáře přijímal tento z rukou pána (nebo jeho zástupce) viditelný odznak rychtářské moci, rychtářské právo. Toto rychtářské právo leželo na stole před rychtářem při každé schůzi. Nastupoval-li na panství nový majitel, sešli se rychtáři z celého panství se svými „právy“ a předali je novému pánovi, který je obyčejně zase rychtářům vrátil na znamení, že je ponechává nadále v jejich úřadu.

Naše vyprávění jsme přerušili v roce 1826, kdy jsme podle matričního zápisu o svatbě zjistili, že v tomto roce již byl Jiří Šedivý mladší bezesporu rychtářem. Tak jak děti postupně dospívaly, konaly se v Zábřezí č. p. 11 i jejich svatby. V lednu 1828 se vdává dcera Anna, za manžela si bere Josefa Holana z Doubravice č. 6, panství Sadová. Doubravice takto byla rozdělena na dvě části až do roku 1848, první část patřila k panství Bílé Poličany, druhá část k panství Sadová. V únoru 1832 se žení

syn Václav, za ženu si bere Marii Baryharovou z Trotiny. V říjnu 1832 se vdává dcera Marie, jejím manželem se stává Václav Petera, půlláník z Dolního Dehtova (pro informaci, jednalo se o sedláka, který vlastnil přibližně 17 hektarů polností). V únoru 1834 se slaví další svatba, tentokrát v Trotině. Syn Antonín si za manželku bere Marii Kozákovou, dceru Josefa Kozáka, půlláníka z Trotiny č. p. 4. V tomto roce pravděpodobně otec Antonína, Jiří Šedivý mladší funkci rychtáře nevykonával, v matričním zápise je uveden jako šenkýř a půlláník. [26.pdf](#)

Jan Šedivý, můj přímý předek se žení 19. listopadu 1839. Jeho manželkou se stává Marie Munzarová, narozená 2. července 1816 v Horním Dehtově č. p. 2, dcera Václava Munzara, půlláníka ze Zábřezí č. 16. [27.pdf](#) Václav Munzar vlastnil grunt v Horním Dehtově č. 2 (vznikl oddělením z č. p. 3). Je jistě totožný s Václavem Munzarem, konšelem ze Zábřezí, jehož podpis figuruje pod podpisem Jiřího Šedivého v tomtéž roce 1839 na listině Popis hranic katastrálního území Dehtov (viz příl. 25). Přikládám mapu Stabilního katastru obce Zábřezí, kde je pod červeným číslem 11 uveden dům a polnosti pod označením No. 11 Šedivý rychtář (Schediwy richter) a pod červeným číslem 16 dům Václava Munzara a pozemky pod označením No. 16 Munzar Václav (Munsar Wenzel). [28.pdf](#)

Pro zajímavost, majitelem gruntu v Horním Dehtově č. p. 2 se stal prvorozený syn Jiřího Šedivého a zeť Václava Munzara, Josef Šedivý. Václav Munzar totiž neměl přímého mužského dědice z vlastní rodiny, proto již v roce 1840 byl majitelem živnosti jeho zeť Josef Šedivý ze Zábřezí a jeho žena Kateřina Munzarová, dcera Václava Munzara. O Josefu Šedivém, přestože nebyl mým přímým předkem, se ještě zmíníme, jak bylo slíbeno.

Jak už to bývá, čas přináší kromě událostí běžných či radostných i události smutné. 1. června 1843 umírá manželka Jiřího, Veronika Šedivá, rozená Petříková. Dožila se 65 let, příčina úmrtí tehdy obvyklá, jak je však vidět, byla to nemoc nejenom chudých - Lungensucht, tedy plicní souchotiny neboli tuberkulóza plic. [29.pdf](#) Jistě prožila s manželem šťastný, i když určitě také náročný život. Protože jsme si

již v této Kronice přiblížili křtiny a svatbu, pokusíme se o totéž i popisem pravděpodobného průběhu pohřbu Veroniky Šedivé.

V době před pohřbem, kdy zesnulá zůstávala před pohřbem v Zábřezí na rychtě, se v tento a po všechny další dny, scházeli sousedé k modlitbě za zesnulou. Modlitby za její duši se konaly den před pohřbem. Na rychtě se podávalo drobné občerstvení (káva, čaj, buchty, bábovka, mírně i alkohol). Obyvatelé Zábřezí tak dávaly pozůstalým najevo svoji sounáležitost. Na rychtě samozřejmě nevládlo veselí. Loučení se zesnulou Veronikou probíhalo, začalo tím, že byla zesnulá v rakvi vystavena v prostorách rychty. V den pohřbu, 3. června 1843, byla rakev v domě postavena na máry. Rakev byla otevřená a okolo zesulé byly kladeny květiny. Smuteční hosté se postupně přicházeli k rakvi rozloučit se zesnulou, dávaly jí do rakve svaté obrázky, kropili ji svěcenou vodou a modlili se. Modlitby u rakve začaly přibližně půl hodiny před začátkem pohřbu. Po ukončení loučení byla rakev uzavřena a na rakev byla položena menší kytice. Rakev z domu vynesla rodina. Nad prahem, východem z domu se rakvi třikrát pohoupalo. Po vynesení zesulé z domu začala hrát pohřební kapela. Před rychtou byla rakev naložena do pohřebního vozu, taženého čtyřmi černými koni a rakev byla obložena květinovými dary a věnci. Před pohřebním vozem šel ministrant s křížkem a hudba, za pohřebním vozem nejbližší rodina, za nimi pak ostatní účastníci, muži a ženy dohromady. Všichni došli do kostela v Lanžově, kde pravděpodobně probíhal obřad rozloučení. Po církevním obřadu v kostele svatého Bartoloměje se pohřební průvod přesunul na lanžovský hřbitov (u kostela se již nepohřbívalo od roku 1836). Kněz vykropil hrob a pronesl krátké kázání. Poté byla rakev spuštěna do hrobu. Smuteční hosté vhodili na rakev několik hrstí hlíny. Pohřební obřad tímto končil. Pozůstalý manžel Jiří a kněz poděkovali za účast na pohřbu a Jiří zároveň také pozval přítomné na pohřební hostinu, která se konala v domě smutku, tedy v šenku v Zábřezí č. p. 11. Hostina v domě rychtáře jistě byla bohatá na pokrmy i nápoje.

Život pokračoval i po skonu Veroniky Šedivé dál. Nejmladší syn Jiřího a Veroniky, František, se žení v listopadu 1843, za ženu si bere Barboru Feikovou z Bílých Poličan. V listopadu 1845 se vdává jejich nejmladší dcera Veronika, o její

svatbě s Josefem Kavanem jsme již psali na straně 27. Jako poslední z dětí se vdává Františka, ve svých jednatřiceti letech se v únoru 1851 stává manželkou vdovce Václava Nálevky z Rohoznice, její otec Jiří je zde již uveden jako výměnkář.

Protože na gruntu v Zábřezí č. p. 11 bydlela i rodina syna Antonína, který v dospělosti od otce převzal živnost šenkýře, uvádíme i narození, popřípadě úmrtí dětí Antonína a jeho manželky Marie, rozené Kozákové. Prvorozený syn Josef zemřel v únoru 1837 po porodu. Josef, druhý toho jména se narodil v dubnu 1838, Františka v prosinci 1839, Marie v září 1844, Antonín v červnu 1846 (zemřel v roce 1847), Antonín, druhý toho jména se narodil v březnu 1848.

Jiří Šedivý mladší byl, jistě jako jeho otec Jiří, pozoruhodný člověk. Budu se snažit ho čtenářům představit pomocí jeho nationního horoskopu. Protože datum jeho křtu bylo 21. 1. 1777, zvolil jsem datum narození 20. ledna (přesto je ještě stále jeho Slunce ve Vodnáři). Je první z dynastie Vodnářů, mých předků. Vodnáři byli jeho syn Jan, můj prapradědeček František i můj pradědeček Josef. Když jsem hledal své předky, byl právě pradědeček Josef tím „můstkem“, přes který jsem se musel dostat, a podařilo se mi to díky matričnímu záznamu na matrice v Dubenci. Jak jsem šel do minulosti, narůstal můj údiv, že každý další předek až k Jiřímu mladšímu byl, tak jako já, Vodnář.

Takže, jaký vlastně Jiří Šedivý mladší byl? Dokázal obratně formulovat a vyjadřovat své myšlenky, měl kvality vedoucí osobnosti. Rád poznával nové lidi a vyměňoval si s nimi názory a myšlenky. Intelekt měl výrazný. Toužil po materiálních statcích, ale nebyl egoistický. Nejlépe se mu pracovalo v kolektivu, při takovéto činnosti dokázal nejlépe uplatnit svoji výbornou paměť, intuici, vědění, lidumilnost a vyjadřovací schopnosti. Zájem a schopnost vcítit se do lidských problémů mu přinášejí úctu a důvěru jeho okolí. Příliš mnoho mluví, často až do omrzení posluchačů. Jeho myšlení bylo přístupné zkušenostem zcela nového typu. Nespolehal se na tradiční nebo společensky uznávané ideje, jestliže odporovaly realitě nebo jeho osobním zkušenostem. To bylo tajemství jeho originality. Projevuje lidem hodně sympatie a účastenství. Má zvláštní schopnost chápat pocity

lidí. Nesnesl, dělo-li se někomu bezpráví. Byl zastáncem dodržování a respektování pravidel sociálního chování a jednání. Miloval dobré jídlo, byl přímo požitkář. Jeho obchodní zájmy často souvisely s pozemky a nemovitostmi. Oženil se s Veronikou Petříkovou, dcerou hajného z Řečice. Hajný byl pomocníkem myslivce a jeho sociální status v tehdejší společnosti jistě nebyl na stejné úrovni jako status rychtáře. Jiří však uzavřel sňatek z lásky a při jeho rozhodování ho nemohlo nic jiného ovlivnit. V manželském svazku se cítil spokojený a šťastný, stejně tak jako jeho manželka Veronika, narozená ve znamení Štíra, která byla energickou a přitažlivou ženou. Snažil se vytvořit bezpečnou, přátelskou a příjemnou atmosféru domova, protože i on sám měl dobré rodinné zázemí. Nikoli však s ohledem na bohatství a sociální postavení rodičů - vždyť v době jeho dětství byl otec Jiří podruhem - ale díky prostředí a vlivu rodičů, kteří mu již v dětství vštěpovali morální zásady. Tyto zkušenosti raného dětství v rozhodující míře ovlivnily jeho charakter.

Syn Jiří Šedivý mladší zabezpečil, nebo pomohl zabezpečit všechny své děti. Nejstarší Josef se oženil s Kateřinou Munzarovou z Dehtova č. p. 2. Převzal od otce Jiřího pomyslné žezlo rychtáře. Po roce 1848 bylo zrušeno dosazování rychtářů do vesnic vrchností a obce dostaly samosprávu. Na základě voleb spoluobčany, které se prvně konaly v roce 1853, byl Josef Šedivý zvolen starostou, představeným obce Dehtova a osady Řečice. Spolu s manželkou Kateřinou měli 12 dětí, dospělého věku se dožilo 9 z nich. Syn Antonín převzal otcovo řemeslo šenkýře a mezi dubnem 1848 a květnem 1850 se s rodinou odstěhoval do Divce, č. p. 9. Divce je obec severovýchodním směrem poblíž Hradce Králové. V Divci se jeho ženě Marii, rozené Kozákové, narodily další čtyři děti. Dcery Jiřího mladšího - Anna, Marie a Františka jistě dostaly při vдавkách slušné věno.

Zvláštní pozornost chci věnovat dalším dětem, které se usadily v Řečici. Vytvořily, alespoň na určitou dobu, takové malé „sídliště“ potomků Jiřího Šedivého mladšího. Jde o domky s popisnými čísly Řečice 16, 17 a 18, vše panství cerekvické (Cerekvice nad Bystřicí), tak jako většina popisných čísel v Řečici.

Řečice č. p. 16 - dům kupuje 2. ledna 1843 za 500 zlatých František Šedivý ze Zábřezí č. p. 11, dne 14. listopadu téhož roku se žení s Barborou Feikovou. V Popisu duší fary Lanžovské je František Šedivý uveden jako šenkýř, hostinec pak zde byl až do roku 1953.

Řečice č. p. 17 - dům kupuje 2. ledna 1837 Jan Šedivý ze Zábřezí č. p. 11 za 310 zlatých.

Řečice č. p. 18 - 30. dubna 1848 koupil dům za 320 zlatých Josef Kavan s manželkou Veronikou, rozenou Šedivou.

Pro informaci uvádím i rozsah parcel dotyčných nemovitostí, šlo opravdu o malé pozemky a také část mapy Stabilního katastru Řečice. [30.pdf](#)

Domky a pozemky v Řečici č. 16, 17 a 18 (1 čtverečný sáh = 3,6 m²)

číslo	druh	sáhů	vlastník	
651	zahrada	83	Šedivý František	Řečice č. p. 16
652	orná	333	Šedivý František	Řečice č. p. 16
653	zahrada	77	Šedivý František	Řečice č. p. 16
654	zahrada	55	Šedivý Jan	Řečice č. p. 17
655	zahrada	42	Šedivý Jan	Řečice č. p. 17
656	orná	373	Šedivý Jan	Řečice č. p. 17
657	orná	433	Kavan Josef	Řečice č. p. 18
658	zahrada	37	Kavan Josef	Řečice č. p. 18
659	zahrada	58	Kavan Josef	Řečice č. p. 18

To se však již kvapem blížilo zrušení poddanství, které vyhlásil 7. září 1848 císař Ferdinand I. na návrh říšského sněmu. Jelikož většina půdy byla majetkem vrchnosti, bylo třeba ji nejprve spolu s robotními povinnostmi vykoupit. Vydání patentu rušícího poddanství je hezká věc, ale nelze provést takovou radikální změnu ve společenském uspořádání ze dne na den. A pak tu také zůstává problém onoho vykoupení se. Jedním z největších problémů bylo stanovení hodnoty hospodářsky využitelné půdy a robotních povinností. Pro vyřešení této otázky byla ustanovena komise, jejímž úkolem bylo rozjet se do všech koutů českých zemí a vyčíslit jejich hodnotu. Bývalí poddaní ovšem nemuseli zaplatit celou částku za své pozemky najednou, nýbrž měli možnost postupně si rozvrhnout splátky až na 20 let. Z této

doby také pocházejí velice detailní soupisy většiny majetku a obyvatelstva českých zemí.

Úmluvy na poličanském panství, kam patřilo Zábřezí, byly podepsány v roce 1850 mezi bývalými poddanými a majitelem panství Františkem Cecinkarem z Birnic podle zákona ze 7. září 1848.

V Řečici č. p. 18, u své nejmladší dcery Veroniky a jejího manžela Josefa Kavana, pak vdovec a výměnkář, bývalý rychtář ze Zábřezí, Jiří Šedivý, žije až do svého skonu. Umírá v pozhnaných dvaosmdesáti letech 29. března 1852.

Jan Šedivý - tkadlec v Řečici

Jan Šedivý, můj přímý předek, se narodil 16. února 1815 Zábřezí č. p. 11, v pořadí jako sedmé dítě v rodině rychtáře Jiřího Šedivého. Je tedy jako jeho otec narozen ve slunečním znamení Vodnáře.

Jan se narodil necelé čtyři roky po rakouském státním bankrotu. Nevíme, jaký vliv měl tento státní bankrot na život rodiny jeho otce Jiřího, ale zdá se, že toto nelehké období rodina zdárně překonala. V roce 1815 také končí definitivně nadvláda Napoleona nad Francií a Evropou. Napoleon, internovaný na ostrově Elba se dne 26. února 1815 nalodil s vojáky gardy na předem připravené lodi a uprchl z vyhnanství. Po cestě do Paříže se k němu přidávali ti, kteří byli vysláni bojovat proti němu. Ještě jednou se ujal vlády nad Francií, a to bez jediného výstřelu! Po porážce v bitvě u Waterloo dne 18. června 1815 byl internován, až do své smrti v roce 1821, na ostrově Svaté Heleny.

Ale vraťme se zpět do Čech, do obcí Zábřezí a Řečice. První písemná zmínka o vsi Řečice je z roku 1542, jméno znamená řeku či říčku. Řečice v té době měla 33 domů se 200 obyvateli. Z toho počtu náleželo 22 domů se 130 obyvateli k panství cerekvickému, ostatní k panství poličanskému.

Dětství a mládí prožil Jan Šedivý, spolu se svými rodiči a sourozenci, v harmonické a solidně zabezpečené rodině. V jednadvaceti letech kupuje 2. ledna 1837 dům č. p. 17 v Řečici za 310 zlatých. Přídavkem k domu mu prodávající zanechal stůl, postel, židli, soudek s popelem, obrázek svaté Anny a rohovinu. Povinnosti držitele k vrchnosti cerekvické byly následující: úrok nebo činži platit 2 zlaté, 6 dní roboty buď v lese, nebo při zdělávání lesa, neb za každý den zaplatit 6 krejcarů.

Ve čtyřiadvaceti letech se Jan žení dne 19. listopadu 1839. Za manželku si bere Marii Munzarovou, narozenou 2. července 1816 v Horním Dehtově č. p. 2. Tím se

ještě více posílily vazby mezi oběma rodinami, protože sestra nevěsty Marie, Kateřina Munzarová, je v té době již téměř 13 let manželkou Janova bratra Josefa a rychtář Jiří Šedivý vykonává svůj úřad za podpory konšela Václava Munzara.

První dítě, dcera Anna, se Marii a Janovi narodila 18. srpna 1841, jako druhý syn Josef 8. června 1843, jako třetí můj přímý předek František Šedivý dne 6. února 1846, 18. června 1849 pak jeho bratr Jan.

Pak do života rodiny zasáhla nenadále smrt. Manželka Jiřího, Marie Šedivá rozená Munzarová, umírá na mrtvici dne 16. srpna 1851 ve 12 hodin v noci, ve věku třicetipěti let, jednoho měsíce a čtrnácti dnů, jak vidíme z matričního zápisu. [31.pdf](#) Protože však již 13. srpna byla zaopatřena farářem Antonínem Martinicem, můžeme z toho usuzovat, že první atak mrtvice přišel pravděpodobně téhož dne. Do země na lanžovském hřbitově byla Marie Šedivá uložena 19. srpna 1851.

Téhož roku na podzim byly podepsány vyvazovací protokoly z poddanství v části Řečici, která náležela pod cerekvické panství, a to mezi bývalými poddanými a tehdejším majitelem panství cerekvického Františkem Gürtlerem z Klebornu.

Jan se ve svých šestatřiceti letech znovu žení dne 17. listopadu 1851, za ženu si bere třiadvacetiletou Marii Feikovou ze Zábřezí č. 4. [32.pdf](#) Je nám jasné, že svatba tři měsíce po úmrtí manželky byla nutností, Jan měl v domě čtyři děti ve věku od dvou do deseti let. Začátek soužití byl pak jistě náročný jak pro novomanželku, tak i pro pozůstalé děti a koneckonců i pro Jana.

Z druhého manželství se Janovi a jeho ženě Marii, rozené Feikové, narodil 9. října 1852 syn Antonín, 4. června 1860 do rodiny přibyla dcera Františka.

V matričním zápise o druhém sňatku Jana Šedivého také poprvé vidíme označení Jana nejen jako baráčníka či domkaře, ale také jako tkalce. Již jsme na začátku této Kroniky uvedli, že se v méně úrodných podhorských oblastech Hradeckého kraje se len pěstoval a zpracovával od nedávna. Za tkalcovský stav se však usedalo pouze

v zimě, kdy neprobíhaly polní práce. Prvním tkalcem, který měl toto řemeslo uvedeno v matrice, byl právě Jan Šedivý, můj přímý předek. Stál tedy na počátku poměrně dlouhé, ničím nepřerušované, řady textiláků v rodě Šedivých - Jan, František, praděda Josef, děda Bohuslav a můj otec Zdeněk. V té souvislosti chci znovu uvést citaci z knihy Vlasty Svobodové - Lidová a manufakturní textilní výroba, protože jsem dříve toto řemeslo tak trochu podceňoval a jistě jsem nebyl a nejsem sám. Tkalci byli lidé většinou chytrí a sečtělí, zruční a dobří počtáři. Sebemenší chyba v počtech znamenala nenapravitelný kaz v hotovém díle. Ke tkalci přicházelo mnoho lidí z blízkého i vzdáleného okolí, a tkalci sami chodili na jarmarky se zbožím, do města pro materiál, a tak se jejich příbytky stávaly středisky informací o událostech, a to i mimo vesnici.

Jakým člověkem byl Jan Šedivý, tkadlec a baráčník v Řečici č. 17? Rád poznával nové lidi a vyměňoval si s nimi názory a myšlenky. Měl výrazný intelekt. Své finanční a rodinné záležitosti řídil se zdravým selským rozumem. Měl živou fantazii a schopnost fotograficky věrně reprodukovat myšlenky a vzpomínky. Měl schopnost chápat pocity lidí. Byl velkorysý a bral ohled na přání a potřeby jiných lidí. Byl populární a oblíbený. Uměl se obratně vyjadřovat slovem i písmem. Byl přehnaně popudlivý, duševně citlivý a originální, měl však sklon k nervozitě. Záležitosti v rodině proto mohly být narušovány různými spory. Moje matka, Věra Šedivá, rozená Kábrtová by řekla, typicky prdlý Šedivý.

Prusko-rakouská válka koncem června a začátkem července 1866 se přímo dotýkala obyvatelstva regionu, o kterém v této Kronice vyprávíme. Vždyť začala dne 27. června bitvou u Trutnova, jedinou bitvou, kterou rakouské vojenské jednotky vyhrály, 29. června pak pokračovala bitvou u Dvora Králové a skončila drtivou porážkou rakouských vojsk v bitvě u Hradce Králové 3. července 1866. Potyčky a srážky obou bojujících stran, přesuny jednotek rakouských i pruských, to vše pro obyvatele oblasti mezi Dvorem a Hradcem Králové [33.pdf](#) znamenalo určitě nejen velké obavy, ale i reálné ohrožení a strádání. Vzpomeňme jenom, jak to mistrně popsal Vladimír Neff v první části své pentalogie, v knize Sňatky z rozumu. A to Pražáci prchali před Prusy, o kterých jenom četli nebo slyšeli.

Janovy děti z prvního manželství již dospívaly, a tak ještě v tomtéž roce byla kromě války i veselka. Dcera Anna se ve věku 25 let vdává 4. listopadu 1866 za stejně starého Jana Řeháka z Dobeše č. 16. Protože jako já jistě nevíte, kde se Dobeš nachází a to jméno také slyšíte poprvé, prozradím, že je to mezi Miletínem a Lázněmi Bělohrad, i když dnes ve věku internetu byste to našli stejně rychle jako já. O rok později, 11. listopadu 1867 si Josef ve věku 24 let bere dvaadvacetiletou Barboru Flečkovou z Doubravice II, č. p. 23.

Antonín, Janův syn z druhého manželství s Marií Feikovou se ve svých 26 letech dne 22. října 1879 žení, týden po svatbě syna Antonín jeho otec Jan Šedivý dne 29. října 1879 ve věku 64 let umírá na zápal plic.

František Šedivý – tkadlec a dělník.

Životní osudy mého prapradědy Františka a jeho ženy Anny, rozené Rückerové, jsou zatím zahaleny poněkud tajemstvím. Přesto však jejich osud dokumentuje obecně platné společenské a ekonomické změny v poslední čtvrtině 19. století. V roce 1874 je ještě František uváděn v matrice jako tkadlec, v roce 1910, při sčítání obyvatel je v kolonce povolání uveden jako tovární dělník v tiskárně kartounů, pravděpodobně u firmy Otto a Emil Schlein (jak je uvedeno ve sčítání obyvatel z roku 1921). Tedy z domácího tkalce na vesnici (1874) se stává koncem 19. století tovární dělník ve městě (trvalý pobyt ve Dvoře Králové nad Labem, od 5. 11. 1899)

František Šedivý, jak již víme, se narodil v Řečici č. p. 17 manželům Janu Šedivému a Marii, rozené Munzarové dne 6. února 1846. Je tedy mým dalším přímým předkem z dynastie Vodnářů. Jaký to byl člověk? Uvádím fakta z jeho nativního horoskopu.

Měl dobrý organizační talent, zdraví, odolnost a schopnost regenerace. Díky vnitřní harmonii působil přitažlivě na opačné pohlaví. Sňatek uzavřel z lásky a při jeho rozhodování ho nemohlo nic jiného ovlivnit. Při uzavírání sňatku se objevily nesnáze a došlo k odkladu. Měl finanční problémy, které se projevíly v rodině.

Většinu z toho lze ukázat na jeho osudu. Dne 9. února 1874 si můj prapraděda František Šedivý bere za manželku Annu Rückerovou. [34.pdf](#) V té době však již byly jejich prvním synovi, mému pradědovi, Josefu Šedivému, čtyři roky, „po svatbě rodičů dítěto nabylo práva manželských dítek“, jak bylo dopsáno do matričního zápisu o jeho narození. Poznat a pochopit, ale nesoudit – heslo, kterého se držím. Osobně se domnívám, že šlo o ekonomické důvody.

Moje praprababička Anna se dle matričního zápisu o svatbě narodila přibližně v roce 1847 v Dubenci č. 6. Byla nemanželskou dcerou své matky, také Anny Rückerové. Ta byla v době svatby Františka a Anny již provdána za Josefa Hrdinu,

který byl obuvníkem v Doubravici č. 14. Zápis o narození praprababičky Anny jsem marně hledal v matrice narozených v Dubenci od roku 1845 do roku 1854. Až ve Státním okresním archivu v Trutnově mně pomohli. Zaslali mi Popisný arch, ve kterém bylo uvedeno, že rodiče její matky bydleli v Dubenci, ale ona porodila Annu v Doubravici. [35.pdf](#) Pak již nebyl problém tento zápis dohledat a zjistit, že to bylo v Doubravici č. 16. [36.pdf](#)

Protože praprababička Anna se narodila jako nemanželská a i její syn Josef byl prvé čtyři roky svého života také jako nemanželský, chci k této otázce ještě něco dodat. Obecně se mi otázka nemanželských dětí ještě více vyjasnila, když jsem prolistoval v elektronické badatelně okresního archívu v Trutnově „Popis duší fary lanžovské“. Pátral jsem tam po Františkovi a Anně i v jiných obcích farnosti. Nic jsem sice nenalezl, ale zjistil jsem, že se nemanželské děti rodily dcerám v každé druhé rodině, někdy i více dcerám než pouze jediné. Označovány byly i na konci 19. století jako „padlá“. Pro mne další důkaz nelítostného přístupu a pokrytectví katolické církve.

Nevíme zatím, kde a jak František a Anna žili od své svatby v roce 1874 do 5. 11. 1899. Nevíme také, zda František a Anna měli, mimo pradědy Josefa, další potomky. Od listopadu 1899 již jistě žili ve Dvoře Králové nad Labem, a to s rodinou jejich syna Josefa, nejdříve v domě č. p. 773 (v tzv. Mandlovkách, kde shodou okolností žila rodina mého dědy z matčiny strany, Karla Kábrta, od roku 1939 do roku 1945). Poté od 16. 6. 1902 bydleli v č. p. 861, kousek od křižovatky ulic 28. října a Raisovy a od 18. 5. 1903 v domě č. p. 847. Tento dům byl s osudy rodiny spojen nejméně 30 let.

Moje praprababička Anna umírá dne 24. dubna 1909 v 62 letech na tuberkulózu a o tři dny později je pohřbena na hřbitově ve Dvoře Králové nad Labem. Můj prapraděda František v roce 1916 získává domovskou příslušnost ve Dvoře Králové nad Labem a ještě v roce 1921 je při sčítání lidu členem domácnosti svého syna Josefa. Svoji manželku přežil téměř o 28 let a umírá na sešlost věkem dne 6. března 1927 ve svých 81 letech v Praze-Dejvicích č. p. 318 (dnes Kafkova ulice), u svého

nejstaršího vnuka Karla, kde žil poslední tři roky života. František Šedivý byl pohřben na obecním hřbitově v Dejvicích.

Josef Šedivý – tkadlec, mistr šlichtařský

Děkuji Bohu, že se podařilo na matrice v Dubenci paní Vobickové objevit zápis o narození mého pradědy Josefa Šedivého. Narodil se jako nemanželský, později legitimizovaný syn Františka Šedivého a Anny Rückerové, dne 30. ledna 1870 v Doubravici I, č. p. 14 [37.pdf](#) Tento zápis, spolu se zápisem o sňatku jeho rodičů v roce 1874, byl totiž spojovacím článkem k dalším předkům. A vypadá to, že mužská rodová linie rodu visela na tomto jediném vlásku. Tento závěr podporuje i pozůstalostní řízení Františka Šedivého, které probíhalo u bývalého Okresního soudu civilního pro Prahu-západ, pod spisovou značkou D II 302/27. Zde je, jako jediný žijící příbuzný, uveden syn Josef, tkalcovský mistr, Dvůr Králové č. 847.

Ještě než začneme vyprávět o osudech rodiny Josefa Šedivého, považuji za důležité popsat dobu a město, ve kterém rodina žila a pracovala.

Dvůr Králové nad Labem býval nazýván Český Manchester. Textilní průmysl se ve městě začal naplno rozvíjet v 80. letech 19. století, kdy začaly vznikat první textilní továrny (Winternitz a Friedman, Emanuel Bäumelt, Mořic Feldscharek, Julius Busch). Ve městě se postupně vytvořila největší koncentrace tiskáren textilu v Čechách (10 továren). Továrny v období průmyslové revoluce v Čechách stavěli především němečtí Židé. Čeští podnikatelé začali později. Tato situace se projevila i ve Dvoře Králové nad Labem, kdy z textilních podnikatelů bylo 15 Židů a jen 5 českých továrníků. Podnikatelé, kteří založili a vlastnili majoritní počet textilních továren (např. továrníci Deutschovi, Weissovi, Neumannovi) díky svým podnikatelským schopnostem, vysoké podnikatelské etice a také zavádění technických inovací do výroby, se brzy stali nositeli kulturních a sociálních znaků typických pro vyšší třídy. Jejich činnost ovlivnila pozitivně jak podobu města, tak i kulturní a společenské žití.

Početně samozřejmě rostla i dělnická třída. V těchto letech začala postupně bojovat zejména za vyšší mzdy, kratší pracovní dobu, lepší pracovní podmínky i

všeobecné právo hlasovací. První významná stávka probíhala ve Dvoře Králové nad Labem v roce 1890. Stávka textilních dělníků v roce 1890 byla rozsáhlá a pro region důležitá, což dokládá i záznam v kronice města Dvůr Králové nad Labem, kde se píše toto: „Aby příští generace poznaly, v jakém prostředí a za jakých okolností vyrůstalo poznenáhlu dělnické hnutí v našem městě, musíme jít až ke kořenům, mohutné organizace dělnické. Odkryjeme clonu nad životem dělnických rodin u nás, abychom uzřeli nahou pravdu o zápasech duše dělnické za sociální spravedlnost.“

Nás více zajímá popis konkrétní stávky v roce 1890. Jednalo se o stávku k příležitosti oslav 1. května jako svátku práce. Rok 1890 byl vůbec prvním rokem, kdy se tento svátek slavil. Oslavy 1. máje 1890 se připravovaly už od ledna toho roku. Výzva pro dělníky ze Dvora Králové nad Labem vyšla v pražských dělnických novinách Nový věk Svobody. Výzva obsahovala i apel na absenci národnostních bojůvek během oslav. 1. máj jako svátek práce měl být spojen s uzákoněním osmihodinové pracovní doby. Oslavy byly organizovány dělníky, kteří obcházeli jednotlivé továrny a přednášeli požadavky na zvýšení mezd pod pohrůžkou zastavení práce. Na oslavy se chystali také továrníci, kteří v obavě o svůj majetek požádali o vojenskou ochranu a posílení státních složek ve městě. Koncem dubna, přesně 28. dubna, vydalo asi 20 továrníků prohlášení, že povolí dělníkům slavit 1. máj v případě, že do 30. dubna předloží dělníci žádost o povolení oslavy. Práce byla 1. května opravdu zastavena, dopoledne proběhla v zahradě Hankova domu dělnická schůze. Situace byla taková, že oslavy proběhly v klidu a bez výtržností, a 2. května město opustily i vojenské jednotky. Tím ovšem události tohoto roku nekončí. Po ukončení oslav dělníci předložili továrníkům požadavky na zvýšení mezd a zkrácení pracovní doby, na které ovšem majitelé továren nepřistoupili. Proto 9. května 1890 vypukla stávka, nejprve ve třech továrnách ve Dvoře Králové nad Labem. Za tři dny se rozšířila na všechny továrny ve městě i v okolí. Celkem stávkovalo 3.533 lidí ze čtrnácti továren.

V matričním zápise z roku 1870 o narození Josefa Šedivého bylo farářem Antonínem Vepřekem v roce 1890 připsáno: K žádosti c. k. co trestního soudu v Praze do data 17. kvěť, 890 č. 12390 offo křestní list vydán 23/5 1890. V SOA Praha se

bohužel v archivních fondech nedochoval žádný záznam o této soudní žádosti, o případném rozsudku, ani o jednání soudu. Domnívám se, že tato žádost souvisela s výše uvedenými událostmi, vždyť pradědovi bylo tehdy 20 let a jistě měl horkou krev...

Jaký byl tehdy život továrních dělníků a dělnic? Pracovní doba v roce 1890 činila 12 hodin, později se zkracovala na 11 a dále na 10 hodin. Až po roce 1918 byla uzákoněna osmihodinová pracovní doba. Pracovalo se 6 dnů v týdnu, volno bylo pouze v neděli a o svátcích. Dovolená neexistovala, až po vzniku Československa byla pro dělníky stanovena na 3 dny, mistři měli týdenní dovolenou. Zákon o placené dovolené by schválen až roku 1925.

Sociální zákony, které byly vydány v letech 1887 a 1888 zásluhou konzervativní vlády hraběte Taaffeho řešily vznik živnostenských inspekcí, které mohly kontrolovat pracovní podmínky v továrnách, byla upravena pracovní doba, dětem pod 14 let zakázána práce, zavedeno nemocenské a úrazové pojištění. Příspěvek do pokladny byl stanoven na 3%, z čehož dvě třetiny si platil sám člen, zbylou třetinu hradil zaměstnavatel. Dělníci, kteří se pojištění účastnili, měli nárok na lékařskou péči, od třetího dne nemoci dostávali 60% ze mzdy, ošetření v nemocnici na účet pokladny, ženám náležela podpora v následujících čtyřech týdnech po porodu, a konečně získali nárok na pohřebné ve dvacetinásobku denní mzdy.

Praděda Josef tedy začínal svoji profesní dráhu již v poměrně lepších sociálních podmínkách než předešlá generace. Je však třeba podotknout, že stávka v roce 1890 byla první, ale zdaleka ne poslední stávkou textiláků ve Dvoře Králové nad Labem. Stávky zde proběhly v letech 1900, 1903, 1906, 1907, 1911, 1912, 1925, 1926 a 1931. Tedy krátce řečeno, textiláci museli za zlepšení svých pracovních a hmotných podmínek bojovat, nic od majitelů továren nedostali zadarmo. Ani za císaře pána, ani za tatíčka Masaryka.

Můj praděda Josef Šedivý se žení ve svých pětadvaceti letech dne 16. února 1895 v kostele svatého Jana Křtitele ve Dvoře Králové nad Labem. [38.pdf](#) V tomto kostele se

před více jak 200 lety ženíl jeho předek Jiří Šedivý ze Záborova, poté všechny rodinné svatby probíhaly v Lanžově. Za ženu si Josef bere Karolinu Kulhánkovou, narozenou 24. srpna 1873 v Miletíně č. p. 168, dceru domkaře Josefa Kulhánka a jeho ženy Františky, rozené Markové. Je to mimochodem asi 100 metrů od rodného domku Karla Jaromíra Erbena (1811-1870), takže je docela možné, že rodiče a prarodiče mé prababičky Karolíny tohoto historika, právníka, archiváře, spisovatele, básníka, překladatele a sběratele českých lidových písní a pohádek znali.

Svatební fotografie Josefa a Karolíny visela v ložnici u mého dědy Bohuslava a babičky Bohumily a moc mne mrzí, že se nezachovala do dnešních dnů. V mých vzpomínkách je praděda robustní člověk s velkým knírem a prababička drobná ženuška. Tuto vzpomínku podporuje i záznam v pradědově vojenské dokumentaci, kde je kromě jiného uvedeno, že měl tlustý krk (vrole) – v německém originále Blähhals. Mně zase moje milovaná druhá manželka Stáňa říká, že nemám žádný krk, na což já ji odpovídám, že alespoň nemám potíže s krční páteří. Proč to vše uvádím? Cítím, že jsem mu podobný.

První syn Josefa a Karolíny, Karel, se narodil 14. srpna 1895 v čísle popisném 727, tedy šest měsíců po svatbě. Druhý syn, Josef, se narodil 20. dubna 1897, třetí syn Ladislav 24. července 1898 v č. p. 773.

První a jediná dcera Marie se narodila 6. dubna 1900. Je zároveň první osobou, v této Kronice popisovanou, kterou jsem osobně znal. Pro mne to byla teta Kudrnovská, bydlela ve Dvoře Králové nad Labem.

Dalším synem v pořadí byl Oldřich, narodil se 17. prosince 1902. Toho si pamatuji spíše z fotek, dobře si však pamatuji jeho manželku Boženu a jejich syna, malíře Ivo Šedivého, kteří bydleli v Praze Na Pahoubce. Poté následoval 22. května 1906 syn Jan, kterého si pamatuji zhruba jako šedesátiletého, když byl na léčení v plicním sanatoriu v Horním Maršově a byl u nás asi dvakrát v neděli na návštěvě v Mladých Bukách. Dne 2. května 1909 se narodil další syn Bohumil, a to v popisném čísle 847, kde pak rodina dlouhá léta bydlela. Bohumil však ve věku jednoho roku zemřel.

Mezi léty 1906 a 1909 došlo k důležité změně v sociálním postavení rodiny. Můj pradědeček Josef se vypracoval z továrního dělníka na továrního mistra šlichtařského. Co to bylo šlichtování? Šlichtování je nanášení lepivých a ochranných prostředků na osnovní niti určené ke zpracování na tkacích strojích. Tím se přilepí odstávající vlákna k jádru příze, zvýší se pevnost, hladkost a částečně i stejnoměrnost příze. Při přípravě škrobové šlichty se dávkuje 4-10 kg škrobu na 100 l vody a přidává se 3-6 % lepicích látek (polep). Šlichtuje se při 65 až 85 °C.

Nevíme, zda se vypracoval pouze praxí, nebo navštěvoval i nějaký odborný kurs, v každém případě jako mistr v továrně ještě před svým čtyřicátým rokem pokračuje, samozřejmě v jiných podmínkách, v rychtářské tradici předků ze Zábřezí.

Lze se i oprávněně domnívat, že se mistrem stal v továrně Josefa Sochora, která fungovala od roku 1905. V továrně bylo 114 stavů, soukací stroj a stroje snovací. V září 1906 Sochor požádal o povolení přístavby a po jejím vybudování a kolaudaci v lednu 1908 do ní byla kromě písárny umístěna šlichtovna, kde byl jeden šlichtovací stroj. V roce 1910 pak byla uvedena do provozu Sochorova strojní tiskárna, první český závod svého druhu. Osudy Josefa a některých jeho potomků pak byly v dalších dlouhých letech pevně svázány s továrnou Josefa Sochora.

Je načase popsat, jakým člověkem Josef Šedivý byl. Toužil po materiálních statcích, ale nebyl egoistický. Život bral vážně, identifikoval se spíše s materiálními než duchovními hodnotami. Pracoval usilovně a ctižádostivě. Měl zvláštní schopnost chápat pocity lidí. Byl labužník. Jeho způsob vyjadřování byl obvykle prudký a neobyčejně přímý a každému řekl velmi nezaobaleně své mínění. Na druhou stranu měl však schopnost dobře vycházet s lidmi, což přinášelo Josefovi oblibu a hodně přátel. Ačkoliv byl většinou přátelský a velkorysý, neznamenalo to nutně hluboké pochopení a porozumění. Byl inteligentní a měl dobrý organizační talent a mnoho duševní energie.

Dával přednost práci u organizace, která se snažila realizovat nějaký ideál. Jeho myšlení bylo přístupné zkušenostem zcela nového typu. Člověk jako on obvykle volí povolání v oblasti mechaniky nebo v jiném technickém směru.

Poslední tři věty charakteristiky Josefa Šedivého jsem úmyslně oddělil, svědčí podle mne o tom, že byl vhodným člověkem pro začínajícího podnikatele Josefa Sochora. Sochor byl kromě jiného i prvním českým textilním podnikatelem ve Dvoře Králové nad Labem, takže kromě obživy mohl Josef v práci pro tuto firmu spatřovat realizaci ideálu. A zkušenosti zcela nového typu v oblasti techniky, to vše mohl a musel uplatnit u šlichtovacího stroje.

*Krátce se chci zmínit i o osobě Josefa Sochora. Narodil se v roce 1866, byl zručným koloristou, poté ředitelem továrny a poté podnikatelem. Cituji doslova z knihy *Josef Sochor - 1904-2004*, kterou napsal PhDr. Vlastimil Havlík, ředitel Textilního muzea v České Skalici. Osobně jsem se s tímto zkušeným historikem měl možnost setkat, když jsem daroval muzeu model tkalcovského stavu, který vytvořil můj děda Karel Kábrt.*

Na konci třicátých let 20. století byla královédvorská firma Josef Sochor, Textilní závody, Dvůr Králové nad Labem považována za jeden z nejvýkonnějších, nejlépe technicky vybavených a řízených textilních podniků v Československu. Sochor byl někdy nazýván „Baťou východočeského textilního průmyslu“. Vznik podniku spadá do období technicko-vědecké - či druhé fáze průmyslové - revoluce, do období růstu hospodářství českých zemí. Vývoj firmy lze rozdělit do dvou etap. První, relativně dlouhá, zakladatelská a budovatelská (1904-1930), je spjata s osobností Josefa Sochora, druhá intenzifikační (1930-1941), násilně ukončená arizací podniku (manželka Josefa Sochora byla židovského původu), se Sochorovými syny. Josef Sochor a jeho synové se inspirovali při řízení firmy vědeckými poznatky ze všech oborů a nechali se inspirovat i Baťovým příkladem. Například již v roce 1934 zavedli podnikový dispečink, kde kromě dispečerského řízení zaměstnanci zpracovávali i pracovní postupy a kalkulace barev a chemikálií. Navazovali i spolupráci s předními umělci, kteří navrhovali vzory pro potisk látek, převážně

bavlněných, později i z umělého hedvábí. Platy dělníků, mistrů a úředníků byly nejen nad průměrem textílek, ale i nad průměrnými platy v československém průmyslu. Pořádali pro zaměstnance odborné kurzy a školení, pro úředníky a mistry debatní večery s tovární večeří. V továrně byla tovární jídelna (tehdy to nebylo samozřejmé), textilní prodejna a knihovna, ordinoval zde závodní lékař, působila sanitní služba. Podporovali i sportovní a kulturní činnost zaměstnanců a členů jejich rodin (TJ Sochor i s kulturním odborem), byli velkými donátory školství (reálné gymnasium, odborná škola textilní aj.).

Naplňuje mne hrdostí, že na své etapě se podílel můj praděda Josef Šedivý, na té druhé pak můj děda Bohuslav, který u „Sochorů“ pracoval celý život až do odchodu do důchodu, přestože se již tehdy továrna jmenovala Tiba Zálabí. Zároveň rozumím jejich celoživotní oddanosti jedné továrně.

Můj děda Bohuslav se narodil v pátek dne 19. května 1911 ve Dvoře Králové nad Labem, [39.pdf](#) v čísle popisaném 847. [40.pdf](#) Narodil se již tedy do rodiny továrního mistra, což spolu s geny po předcích určitě předznamenalo jeho další životní osudy. Bylo to tedy ještě za relativně klidného „starého dobrého Rakouska“, ale klid v tom roce ve Dvoře Králové nebyl.

Na podzim toho roku vypukla protidrahotní stávka a následně i protidrahotní bouře, které museli řešit majitelé továren spolu se zástupci města i se senátorem JUDr. Jaroslavem Preissem, do jehož volebního obvodu město patřilo. V dopise starostovi města reaguje na apel městské rady, který se týkal „neudržitelných poměrů drahotních.“. Píše, že si je vědom, jaké bouře postihly v předchozích dnech město Dvůr Králové nad Labem, a že usiloval o to, aby se o snahy o potlačení drahoty řešily na sněmu království českého i na zemském sněmu a na c. k. místodržitelství. Píše, že v této práci bude i nadále pokračovat. Dochoval se také záznam ze společné porady se zástupci dělnictva a průmyslnictva o požadavcích ohledně zvýšení mzdy dělnictvem požadovaných, konané dne 11. října 1911 v Hankově domě, ve kterém je uvedeno i jméno a podpis továrníka Josefa Sochora, jako člena městské rady města Dvora Králové nad Labem. Stávky znamenaly velký

zásah do chodu celého města. Zastupitelstvo a další městské orgány přitom nehrály pouze pasivní roli, ale aktivně se zapojovaly do vyjednávání mezi továrníky a stávkujícími dělníky.

Další syn, Miroslav, se prababičce Karolíně narodil 8. září 1913. Jeho jsem znal jako strejdu Mirka, který měl velice hezkou a milou manželku, tetu Jiřinu. Dalším v pořadí byl Stanislav, narozený 31. srpna 1915. Pro mne strejda Standa, který byl lékárníkem v Kralupech a se svou manželkou Marií měl dceru Evu a syna Ríšu.

To však již řádila na všech frontách více jak rok Velká válka. My se k ní zanedlouho v našem vyprávění dostaneme, dovolte mi však nejdříve malou odbočku. Z osmi synů, kteří se dožili dospělého věku, jsem kromě tří nejstarších, poznal zbývajících pět. Olda, Honza a Mirek byli „kolohnáti“, to prosím neberte jako urážku, byli vysocí, měli dlouhé ruce a nohy (i velké číslo bot). Děda Bohuslav a jeho bratr Standa byli drobní a elegantní, stejně jako můj otec. Když si představíte režiséra Otakara Vávru, jako kdybyste viděli typ dědy Bohuslava. Jací byli první tři synové nevím, ale musím znovu zopakovat, že po tělesné stránce jsem určitě „urostlý typ“ a jsem podobný svému pradědovi Josefovi. Z jeho vojenské dokumentace vyjímám popis: vlasy - kaštanově hnědé, oči - modré, obočí - souměrné, ústa - souměrná, brada - oválná, obličej - kulatý, výška - 168 cm

A teď tedy k Velké válce. Ze čtyř mých pradědů byli v této válce prokazatelně dva, Ladislav Matuška z Ohnišova (jeho příběh chci v budoucnu zpracovat) a Josef Šedivý ze Dvora Králové nad Labem. Z Vojenského historického ústavu jsem obdržel poměrně rozsáhlé podklady o jeho vojenské službě v míru i za války. Co se týče jeho nejstarších synů, narozených v letech 1895 až 1897, tyto podklady byly v minulosti bohužel skartovány. Mám za to, že povolání a odvedení byli určitě synové Karel a Josef, možná i Ladislav. To uvádím proto, abychom si uvědomili, v jaké situaci byla prababička Karolína a zbývající sourozenci.

Praděda Josef byl povolán k aktivní vojenské službě 17. ledna 1916, tedy téměř ve svých čtyřicetišesti letech, k Pěšímu pluku č. 11 v Jičíně. Ale již 15. dubna téhož roku

byl transportován k Pluku císařských střelců č. II (Kaiserschützenregiment No II.) na italskou frontu. S tímto plukem odešel 3. května 1916 do pole. Pluk se soustředil ve Val Pine u Baselga a byl součástí vojsk, která začala rakouskou ofenzívou. Cílem bylo překonat náhorní plošinu Altopiano di Asiago a proniknout do nížiny řeky Pád. Tak by se podařilo odříznout 2., 3. a 4. italskou armádu na severovýchodě země. Ofenzíva začala 15. května 1916, kdy 18 rakouských divizí zaútočilo na italskou obranu. Rakušané čtyřnásobně převyšovali Italy. Nepřipravené italské pozice se téměř okamžitě zhroutily a Rakušané postupovali na 70 km dlouhé frontě. Tažení císařského střeleckého pluku č. II. probíhalo po ose Trient, Matarello, Pedersano, Sasso, Valarso a je zachyceno v příloze [41.pdf](#). V červnu se fronta stabilizovala, Rakušané se stáhli zpět, přičemž se zastavili asi 5 km od původních pozic. Získali tedy pruh území široký asi 5 km za cenu statisícových ztrát na obou stranách! Následovala poziční válka a těžké obranné boje.

Dne 10. srpna 1916 byl praděda Josef převelen k Pluku císařských střelců č. III (Kaiserschützenregiment No III.), 2. Feld Kompanie (2. polní rota). S tímto plukem praděda absolvoval poziční válku - jména jako Marmolada, Colbricon, Costabella, Gardinala lze dodnes nalézt na mapách a jsou zatraceně vysoko. Například Marmolada o nadmořské výšce 3 343 m je nejvyšší horou Dolomit, které jsou součástí Alp. Nachází se východně od Trenta v severovýchodní Itálii asi 100 kilometrů severo-severovýchodně od Benátek, ze kterých je za jasného dne viditelná. Ve vysokohorských prostorech vojska sváděla v nepřístupných skalách boj nejenom mezi sebou, ale také s klimatickými podmínkami a hladem. Účinek střel, granátů a šrapnelů byl v kamenitých vysokohorských podmínkách daleko ničivější než v bahnitých nížinách. Přesto na italské frontě Češi k nepříteli nepřebíhali, tak jako na frontě ruské, protože spolu se Slovinci a Chorvaty chápali Italy jako dobyté jejich historického území.

Na přelomu října a listopadu 1917 se uskutečnila bitva u Caporetta. Bitva u Caporetta (známá také jako Průlom u Caporetta nebo dvanáctá bitva na Soči) byla významnou bitvou první světové války. Německé a Rakousko-uherské síly v ní porazily italská vojska a posunuly frontu hluboko do italského území, až k řece

Piavě. Itálie se přes rozsáhlou pomoc Spojenců z této porážky vzpamatovávala přes půl roku. Útok spojených rakousko-uherských a německých vojsk na italské pozice u Caporetta začal ve 2 hodiny v noci plynovým a dělostřeleckým přepadem. Proti Druhé italské armádě vyrazila rakouská pěchota v půl osmé ráno. Hlavní útočná vlna představovaná 12. pruskou divizí prorazila k Caporettu a vnikla do týlu italských vojsk na hoře Krnu. Rakousko-uherským divizím se podařilo za velkých ztrát prorazit tři italské linie a během několika hodin bylo dobyto silně opevněné pásmo, které Italové považovali za nedobytné. Italský odpor se zhroutil. Rakousko-uherská a německá vojska dobývala jednu obrannou linii za druhou a dostávala se k Piavě. Překvapení bylo pro Italy dokonalé, fronta se neudržela. Útok směřoval do týlu vojsk nejen na Soči (italsky Isonzo) ale i v Dolomitech a Karnských Alpách. Nastal hromadný ústup. Útočníkům padly do rukou obrovské zásoby válečného materiálu a potravin. Na řece Piavě se podařilo Italům počátkem listopadu 1917 obranu zkonsolidovat.

Když jsem se seznamoval s dějinami Velké války, zejména s boji na italské frontě, možná poprvé jsem pochopil, že mám pravděpodobně antimilitarismus uložen hluboko v genech. Ty předešlé popisy bojů mně znějí spíš jako oslava války. Ale je třeba, abychom za nimi viděli útrapy a strádání vojáků na obou stranách fronty, miliony vdov a sirotek. Vždyť jenom na italské frontě bylo na obou stranách přes dva milióny zraněných a přes jeden milión mrtvých. Celkový počet obětí 1. světové války, vojenských i civilních, byl kolem 37 milionů: 10 milionů mrtvých vojáků, 7 miliónů civilních obětí a 20 milionů zraněných.

To jsou dějiny v globálním měřítku. Abychom si dovedli představit, čemu všemu byl praděda Josef vystaven, vypůjčil jsem si vzpomínky Kamila Raichla, které psal na italské frontě.

Květen 1916

Ve čtyři hodiny ráno jsme ve výchozí pozici připraveni k útoku na italské pozice, které jsou vzdálené pár kroků od nás. Strašná kanonáda zuří na obou stranách. Asi k poledni vyrážíme k útoku přes italské pozice, odkud Italové, pokud nebyli pobiti,

utekli. Stoupáme dále do hor. Granáty dopadají všude kolem nás, kamení létá až na nás. Kryjeme se za kostelem, po chvíli však jdeme dále a usazujeme se na svahu kopce. Unaveni nevyspáním a dlouhým pochodem usínáme skoro všichni na teplém slunci. Nijak nám nevadí hrozná kanonáda. Kostelní věž zasažena granátem padá. Ani to mne nevzbudilo, ačkoli věž byla maximálně vzdálena od nás 400 metrů. Ostatně hluk vybuchujících granátů přehlušoval všecko. Jídlo přirozeně dostáváme najednou až pozdě v noci.

Červenec 1916 – březen 1917

Klid byl také jedinou předností této fronty. Trochu slušnější ubytování jsme dostali teprve uprostřed zimy, kdy byly postaveny jakési baráky z doneseného dřeva (ruskými zajatci). Ovšem v těchto barácích byla zima a topit nebylo čím. Stravování bylo velice bídné, takže vojsko zde opravdu hladovělo. Dalším nesmírným svízelem byly laviny, které nás stály mnoho lidí. Já sám se svými lidmi jsem zažil jednu takovou tragédii.

Říjen – listopad 1917

Mašírujeme až do noci. Nocleh nalézáme pod jakousi střechou vedle cesty. Náhle se spustí liják, proti kterému chatrná střecha nechrání. V největší nouzi nalézá nás několik útulek v boudě jakéhosi nadporučíka. Pijeme kávu a spíme znamenitě. Jdeme dále k pluku. Lije se jak z konve a hrozný vítr nás doráží. Jsme promoklí do poslední nitky. Konečně docházíme k pluku a jsme rozděleni ke kompaniím. V noci jsem důkladně promrzl. Jsem jaksi příliš dlouhý, takže mi nohy stále lezly ze stanu ven. Lije a lije. Obšťastnili nás plynovými maskami. Kolem nás stále létají 30,5cm hmoždíře, zdá se, že brzo začne tanec. Takový déšť jsem ještě nezažil. Probudil jsem se direktně v rybníce. Nový liják, teprve odpoledne se počasí lepší. Pochodujeme dále. Tempo je hlemýždí, protože silnice je přecpána trény, různými oddíly pěchoty a dělostřelectva. Po polní mši odcházíme. Ve dvě hodiny ráno začíná naše bubnová palba. Je to velmi rafinované, jak nás informovali. Nejprve se střílejí plynové granáty s plynem, po němž nastává zvracení i při použití masek. Až budou Italové zvracet, sundají přirozeně masky a budou otráveni plynem jiného druhu, který bude následovat. Italové odpovídají na naši střelbu šrapnely. Ve tři hodiny je bubnová

palba přeložena na jiné cíle a my letíme kupředu. Přicházíme po prudkém svahu na silnici. Velitel kompanie je raněn a odchází. Ležíme za zdí u silnice. Naše hlídky přivádějí první zajatce. Všude plno raněných. Granáty a miny létají vztekle. Za deště se pomalu vleče čas, ležíme nyní pod skalou visící nad silnicí. Na všech stranách padá kamení vyhazované do výšky zásahy granátů. Blahoslavená "Stahlhelma". Přivádějí a odnášejí strašně raněné vojáky. Doba průlomu se protahuje. Několik nás opovrhlo úkrytem pod skalou a hledalo večer pohodlnější nocleh. Zalezli jsme do domu přímo pod kopcem. Usnuli jsme hned. V noci po nějakém výbuchu granátu na kopci nad naším domem spadl na střechu našeho domu obrovský balvan (asi metr v průměru), prorazil střechu a vyletěl zdí našeho domu. Stalo se tak naštěstí v levé polovici domu, kdežto my spali v pravé části. Obrovský rachot nás probudil, přiletělo několik vojáků nás varovat. Ale my zůstali, spánek byl tak sladký. Ostatně nám bylo už tehdy dobře známo, že málokdy padají granáty na stejné místo. Večer v deset hodin odchod. Po pochodu asi jeden a půl hodiny zůstáváme stát na mokré louce asi do pěti hodin ráno. Naše děla a trén (zásobovací oddíl) postupují přes rychle vybudovaný pontonový most. Všude plno děl všeho druhu, opuštěných aut, mrtvých koní bezpočet. Mrtví koně visí i z mostu, pod mostem na ostrůvku leží kuň na koni. Byli zastřeleni od Italů, aby se nám nedostali do rukou. Na ostrůvku je ještě stádo živých koní, kteří ovšem hynou pomalu hladem. Jsem jaksi marod, je mi velmi zle, všechno mne bolí a nic nejím...

Ale vraťme se k osudu mého pradědy Josefa Šedivého v soukolí Velké války. Pokud jsme právě dočetli vzpomínky Kamila Raichla, vezme, že osud mého pradědy byl ve Velké válce velice podobný. Přesto si asi těžko dovedeme představit, co všechno musel od května 1916 do listopadu 1917 prodělat a vytrpět. Znovu si připomeňme, že to nebyl mladík, ale muž ve věku blížící se padesátky. Všechny předešlé útrapy se podepsaly na jeho zdravotním stavu a on 6. listopadu 1917 onemocněl na vyčerpání či vysílení (erkrant an Erschöpfung). Jsem přesvědčen, že šlo o totální vyčerpání fyzické i psychické.

Postupně vystřídal nemocnice v Trientu, Insbrucku, Kufsteinu a nakonec garnizónní nemocnici v Linci. V únoru 1918 byl superarbitrován a koncem května

1918 přeřazen do invalidního důchodu. Kdy se vrátil domů? Nevíme, ale ještě v červnu 1918 byl zařazen do rekonvalescenčního oddílu pro invalidy v Lambachu. Jeho návrat lze odhadnout na srpen 1918. To se již pomalu, ale jistě blížil konec Velké války, rozpad monarchie a vznik Československa.

V průběhu Velké války se ještě stala jedna změna, z tehdejšího úhlu pohledu důležitá. Při sčítání lidu v roce 1910 měla celá rodina domovské právo v obci Dehtov, do kterého patřila i Řečice, rodiště Františka Šedivého. Máme doklad z Popisného úřadu královského věnného města Dvora Králové nad Labem o tom, že dne 16. února 1916 přijalo obecní zastupitelstvo Františka Šedivého, roku 1846 narozeného, do svazku obce zdejší. [42.pdf](#) Toto se však vztahovalo pouze na Františka. Jeho synu Josefovi a jeho rodině bylo domovské právo uděleno později.

A jak jsem odhadl návrat pradědy Josefa z Velké války domů, do Dvora Králové? Podle Popisného archu se jako poslední dítě do rodiny narodil syn Zdenek, a to dne 15. května 1919, za 10 dnů však umírá. Původně však byla do archu zapsána Zdenka, písmeno a bylo poté přeškrtnuto a vepsáno e na Zdenek. Je zajímavé, že mně otec vyprávěl stejnou historku, která se stala při jeho narození - farář se údajně spletl a zapsal ho jako Zdenku. Buď se takový omyl stal v rodině dvakrát, nebo otec vypravoval příběh, který v dětství slyšel a spojil si ho se svojí osobou.

Ty první roky po Velké válce byly rozporuplné. Na jedné straně radost z nového státu, na straně druhé smutek za těmi, kteří se nevrátili. Z rodiny pradědy Josefa se konce Velké války dožili všichni, což bylo spíše výjimečné. Nastal velký odklon od náboženství, zejména církve katolické, což mělo své zásadní důvody. Za prvé si lidé kladli otázku: „Kdyby existoval Bůh, jak by mohl připustit takové utrpení?“ A neodpověděli si, že utrpení způsobili lidé, zejména z vládnoucích kruhů tehdejší Evropy, kterým dal Bůh svobodnou vůli, ale oni se neřídili Desaterem. Druhým důvodem bylo to, že panovnický rod Habsburků byl pevně svázán s katolickou církví. Heslem doby bylo: „Pryč od Vídně a Říma“. A podle mne třetím důvodem bylo i to, co jsme popsali v první kapitole této Kroniky, tedy násilná rekatolizace, která i přes staletí nepřekryla husitský a protestantský duch českého národa.

V rodině Šedivých postupně všichni vystoupili z katolické církve, takže v dokumentech, kde se uvádělo náboženství, měli uvedeno „bez vyznání“. Toto vystoupení z církve bylo zapisováno do matrik. Zde příkládám zápis o vystoupení syna Josefa, v němž vidíme, že nešlo vůbec o ojedinělý akt. [43.pdf](#) Prababička Karolína se později pravděpodobně stala členkou Církve československé husitské.

Po překonání krize způsobené Velkou válkou dochází ve dvacátých letech ve Dvoře Králové nad Labem k rozvoji průmyslu, stěžejním zůstává i nadále textilní odvětví. Dále se rozvíjí i spolkový, kulturní a sportovní život města. Podobu města z této doby si lze prohlédnout na unikátní letecké fotografii, vždyť za první republiky byl vzduch naše moře. [44.pdf](#)

Dvacátá léta jsou v rodině Josefa Šedivého ve znamení postupného osamostatňování a odchodu již dospělých dětí do života. Ještě předtím se však z celé rodiny stávají praví „Dvoráci“. Josefovi Šedivému a celé jeho rodině vyjma syna Karla, který bydlel tehdy již v Praze, bylo uděleno domovské právo 5. května 1920 usnesením obecního zastupitelstva č. 8962.

Syn Karel se v roce 1920 stěhuje do Prahy nejdříve na Žižkov, pak do Nuslí, Vokovic a nakonec s rodinou zakotvil až do roku 1933 v Dejvicích. Za ženu si bere 30. prosince 1920 v Kolíně Annu Pickovou z Ratboře, v roce 1925 se jim narodila dcera Světla. Dcera Marie se vdává ve svých dvaceti letech, dne 5. srpna 1922, za čtyřiaadvacetiletého Karla Kudrnovského. V matrice je zapsán jako společník firmy ze Dvora Králové. Toho si já pamatuji jako hlasitého pána, který prodával v trafice. Tehdy byl v mých letech (60 a více) a i přes handicap s nohou rychle kulhá o holi z trafiky domů a přitom vykuřuje čibuk. Další syn, Josef se žení 20. ledna 1923. Za ženu si bere o dva roky starší Annu Jarolínkovou, také ze Dvora Králové.

Život rodiny je spojen především s textilním průmyslem, zejména s firmou Sochor, ale také zde nalezneme další profese. U Sochorů kromě hlavy rodiny Josefa postupně začínají pracovat syn Josef jako tkadlec, dcera Marie jako sukařka, jejich děda František pracoval u firmy Schlein jako tiskař. Prababička Karolína byla

ženou v domácnosti, tam jistě měla práce dost. Nejstarší syn Karel pracoval jako stavební asistent – architekt, synové Ladislav a Oldřich se vyučili holičskému řemeslu a ve dvacátých letech se oba odstěhovali do Prahy, kde jako holiči pracovali. Syn Jan se vyučil a pak pracoval jako cukrář. Můj děda Bohuslav byl, jak jsem již uvedl, celý život Sochorák. Miroslav pracoval také u Sochorů, později jako technik v Tibě. Nejmladší Stanislav vystudoval za pomoci bratrů na magistra – lékárníka. Ve výběru povolání potomků vidím kromě jiného i uvážlivost pradědy Josefa, podle mne nechtěl, aby v případě krize v textilním průmyslu pracovala celá rodina v jednom odvětví a v jedné firmě.

Krach na newyorské burze, též zvaný Černý čtvrtek, 24. října 1929 byl největším burzovním krachem v dějinách a znamenal počátek Velké hospodářské krize, která zasáhla celý svět a samozřejmě i všechny královédvorské textilní podniky. Výrobu bylo nutné omezit nebo úplně zastavit. Nezaměstnanost se představitelé města snažili řešit tzv. nouzovými pracemi.

Ještě v tomtéž roce se žení syn Ladislav, a to 23. listopadu 1929. Poté již přicházejí na řadu po Světle další vnoučata, ale zdá se, že jich za života Josefa příliš nebylo. Nejdříve Irena, dcera Marie a Karla Kudrnovských a pak již přichází na řadu můj otec Zdeněk, narozený 6. května 1930. Jeho rodiče, můj děda Bohuslav a moje babička, Bohumila Zimová, jsou jako plnoletí oddáni až 24. února 1931 v Praze. Jejich druhorozený syn, Vlastimil se narodil 16. dubna 1932. O osudech rodiny mého dědy budu samozřejmě daleko podrobněji vyprávět později.

Praděda Josef umírá 17. července 1933 ve věku 63 let. Jsem moc rád, že jsem mohl jeho život alespoň zpětně a dodatečně poznat. Byl to člověk, který dokázal i bez formálního vzdělání dosáhnout solidního pracovního postavení a překonat někdy nepřízeň osudu. Jsem přesvědčen, že bychom si rozuměli.

Jeho žena Karolína ho přežila téměř o pět let, umírá 14. března 1938 ve věku 64 let, 6 měsíců a 18 dnů, jak je zaznamenáno v Knize zemřelých Církve československé.

Rodina Zimova

Udělejme nyní přestávku v našem vyprávění a vraťme se. V čase o půlstoletí, v prostoru o desítky kilometrů na jihozápad. Má to svůj důvod. Budeme vyprávět o rodině a předcích mé babičky Bohumily.

Otec mé babičky Bohumily, Josef Zima, se narodil 16. ledna 1880 v Lázních Bohdaneč, č. p. 79, jako manželský syn dělníka Václava Zimy z Přelovic č. p. 30 a Barbory, rozené Modré z Dolan u Přelouče. Její matka Antonie, rozená Vondrová, se narodila 8. října 1885, v Dobré Vodě Lipnické č. p. 20, jako nemanželská dcera vdovy stejného jména, Antonie Vondrové. Přestože počátkem dvacátého století již sňatky snoubenců, kteří nebyli ze stejné farnosti, nebyly ničím neobvyklým, přesto vzdálenost 80 kilometrů z Bohdanče do Dobré Vody Lipnické mne zaujala. Jediným pravděpodobným vysvětlením je povolání pradědy Josefa Zimy, který byl zedníkem. A ti, jak víme například i z literatury (Bassův Cirkus Humberto) se za prací stěhovali, a to nejenom v rámci Čech. Josef a Antonie se potkali určitě díky tomu, že Josef pracoval někde poblíž na stavbě. Našli v sobě zalíbení a 13. října 1906 byli oddáni ve Dvoře Králové nad Labem. To, že začali společný život právě tam a ne v Bohdanči nebo kraji, odkud pocházela Antonie, bylo dáno dvěma okolnostmi. Okolnost první - ve Dvoře Králové se stavěli nové objekty, a to jak textilní továrny, tak i domy pro zaměstnance těchto textilek, takže obživu měl jak Josef, tak i jeho nastávající žena Antonie. V matričním zápise o sňatku měli oba stejnou adresu, Dvůr Králové nad Labem, č. p. 991, v dnešní Heydukově ulici. Okolnost druhá - Antonie byla již ve vysokém stadiu těhotenství a 1. prosince 1906 se jim narodila první dcera Marie, kterou jsem já znal jako tetu Lárovou.

*Dalším dítětem byl syn Josef, který se narodil 24. dubna 1908, bohužel však zemřel na zápal plic ve věku šest a půl roku. Následoval syn František, narozený 11. května 1909, který se oženil 29. října 1936 ve Dvoře Králové s Boženou Bilinovou (*1914). Strýcem Boženy byl Jaroslav Bilina, starosta Dvora Králové nad Labem, popravený Němci za heydrichiády. Jejich syna Vladislava mi jednou představil táta*

jako svého bratrance před zápasem v kopané ve Dvoře Králové nad Labem na Hrubých Lukách. Při psaní posledních stránek této Kroniky jsem našel a navštívil jak Vládu, tak i jeho sestru Danu a byla to setkání velice přátelská.

A pak již se prababičce Antonii rodila samá děvčata. Nejdříve moje babička Bohumila, 21. června 1910, poté 17. dubna 1912 Anna, kterou jsem znal jako tetu Andu Novákovou. Poté 29. 4. 1914 se narodila další dcera Vlasta. Dne 11. října 1915 se narodila Milada, kterou jsem znal jako tetu Vavrouškovou a vždy jsem ji měl rád pro její veselou povahu.

Když jsem pátral po osudech pradědy Josefa za Velké války, dozvěděl jsem se, že k jeho vojenské službě se nedochovaly žádné záznamy. Buď opravdu nebyl odveden, nebo byly doklady skartovány. Zajímavé je, že se poslední dcera Milada prababičce Antonii narodila v jejích třiceti letech ve válečném roce 1915 a poté již žádné potomky neměla. Kromě vojenské služby pradědy pro to samozřejmě mohly být i jiné důvody.

Jak jsem již uvedl, praděda Josef Zima byl zedníkem. Později se vypracoval na políra, dnes bychom řekli zednického mistra. Pracoval pro různé stavitele, doloženy jsou dvě firmy, firma N. Tikal a firma Arch. Karel Jarolímek, stavitelství.

Architekt Karel Jarolímek představoval spojení sportu a podnikání, a to i v celorepublikovém měřítku. Byl všestranným sportovcem, především však lyžařem. Jako účastník památného závodu 24. března 1913, kdy se v Krkonoších konal 8. ročník padesátikilometrového mistrovského závodu v běhu na lyžích. Příběh přátel Hanče a Vrbaty je dostatečně známý, méně známé je, že se Karel Jarolímek stal později mecenášem a protektorem v březnu ještě nenarozeného Bohumila Hanče juniora, který u Jarolímeků bydlel a vystudoval střední školu. Jarolímek lásku ke skoku a lyžařině dokázal skloubit s náročnou osobní profesí architekta a zanedlouho po Kongresových závodech v Novém Světě v roce 1923, kdy ukončil závodní činnost, se vrhnul na projektování a stavby skokanských můstků. Jeho firma se také podílela na stavbě vily Karla Čerovského, ředitele firmy Sochor. Ve

třicátých letech se také podílel na budování pohraničního opevnění, například bunkru „Řopík“ v Jitřavě u Liberce. Táta k tomu přidával i historku z vyprávění pradědy o tom, jak necky na beton měly dvojité dno, a tak se mohlo vykazovat a fakturovat větší množství betonu, ale bunkry byly tak kvalitně postaveny, že odolaly i pokusům Němců o jejich zničení trhavinou. Pamatuji si také, jak táta s nádechem humoru říkal: „Děda Zima byl za první republiky asi ve třech politických stranách, vždy podle toho, kde byl jeho zaměstnavatel, který mu vždy přinesl patřičnou přihlášku“. Táta takový přístup určitě považoval za něco kolísavého, vždyť on byl opravdu vždy pevný. Ale já s odstupem let vidím, že praděda v letech Velké války, poválečné krize a Velké hospodářské krize, musel uživit velkou rodinu a poté i splácet hypotéku na nový dům, a že jeho přístup byl určován odpovědností k rodině.

V letech 1906 až 1926 žila rodina Zimových vždy v nájemním bytě, postupně v číslech popisných 991, 896, 1088 v dnešní Heydukově ulici a č. p. 994 v dnešní ulici Klazarově, tedy v podstatě „na pětníku“. Dovedu si představit, že na stěhování stačila kárka a pár pomocníků.

V červenci 1925 začal praděda Josef Zima stavět dům v dnešní Březinově ulici, popisné číslo 1364, a to svépomocí a za přispění hypotečního úvěru, který s manželkou splatili v roce 1933. [45.pdf](#) Tento dům pak byl a je i nadále spojen s rodinami Zimů a Šedivých a s jejich potomky. Stavba byla dokončena a zkolaudována v červenci 1927, tedy za dva roky, k trvalému pobytu se tam rodina Zimových přihlásila již 18. května 1926. Nevím, jak další režimy respektovaly rozhodnutí o tom, že dům je osvobozen od domovní daně až do roku 1962, ale skutečně se o takovém osvobození od daně zachoval doklad. Pamatuji si také, že ještě v šedesátých letech byla na fasádě smaltovaná červená tabulka „Pojištěno u banky Slavia“-

V roce 1926, 16. října, se vdává nejstarší dcera Marie, za muže si bere Stanislava Láru ze Dvora Králové.

24. února 1931 se vdává moje babička Bohumila za mého dědu Bohuslava Šedivého. V té době již žijí i se synem Zdeňkem, narozeným 6. května 1930 v podkroví domu v Březinově ulici.

Z roku 1931 se nám dochoval doklad o tom, kde v té době pracovali další členové rodiny. Prababička Antonie ve firmě Klazar a Šlechta, její syn František u Sochorů, dcera Anna v tiskárně Hofmann.

Jak jistě víme, život není procházkou rajskou zahradou, a tak musíme zaznamenat i fakt, že dcera Vlasta byla v roce 1935 pro psychické problémy 6 měsíců hospitalizována v Ústavu pro choromyslné v Kosmonosích. Po návratu domů byla zbavena úplně svéprávnosti. Jejím opatrovníkem byl ustanoven její otec Josef Zima.

*A nyní pro úplnost něco veselejšího. Anna Zimová se vdává 2. února 1935, za muže si bere Františka Nováka ze Dvora Králové, František se žení 28. října 1936, za ženu si bere Boženu Bilinovou(*1914) ze Žirče. Nejmladší Milada se 27. července 1940 vdává za Miroslava Vavrouška (*20. 7.1914) ze Dvora Králové. Na fotografii ze svatby jsou s nevěstou její synovci a sestřenice - zprava nahoře Mirek Lár, Zdeněk Šedivý, zprava dole Vlastík Šedivý, Ivo Novák a Dana Zimová. [45a.pdf](#)*

Bohuslav Šedivý – mistr tiskařský, sportovní funkcionář

Než jsem začal psát tuto kapitolu, měl jsem pocit, jak to bude snadné. Vždyť jsem dědu osobně znal a věděl jsem přibližně o jeho pracovní kariéře i o koníčcích. Měl jsem i pár dokumentů, jako pracovní smlouvy a podobně. Ale ouha, vše se týkalo období zhruba od roku 1930 dále.

O jeho dětství a mládí tedy zkusím napsat s pomocí Pamětní knihy Solnerovy a Školní kroniky 2. obvodu, abychom lépe pochopili dobu, ve které můj děda Bohuslav vyrůstal a dospíval. Oba dva prameny jsou umístěny v e-badatelně Soka Trutnov.

V předminulé kapitole jsem psal o událostech v roce 1911 ve Dvoře Králové nad Labem, v roce, ve kterém se děda v pátek dne 19. května 1911 narodil.

Začátek Velké války připomíná v Pamětní knize zápis o mobilizaci v neděli 26. července 1914 na svátek svaté Anny. Zajisté však byl psán až v době republiky. Slova o tom, že „senilní, nad samý již hrob schýlený stařec, téměř 85 letý“, míněn František Josef I., to jednoznačně dokládají. Děda, tehdy ve věku tří let asi jenom vzdáleně mohl tušit, co se děje. Hned druhý den odjíždějí povolání záložníci z královédvorského nádraží za srdcervoucích scén, tedy žádné nadšení. Na podzim první ranění přinášeli zprávy o těžkých porážkách rakouských vojsk. Za zmínku stojí i věta: „Všeobecně se myslilo, že ruský parní válec se nezastaví až v Praze a přinese nám svobodu“.

S první světovou válkou přišli do města i zranění vojáci a uprchlíci, kteří byli ubytováni ve městě. Královédvoráky se v prvním a druhém roce války dařilo dobře zásobovat potravinami, takže nedocházelo k velkému nedostatku jídla. Jak jsme uvedli v předchozím, praděda Josef musel narukovat počátkem roku 1916. Tehdy se objevily ve městě neštovice, přibývali ranění, snižovaly se zásoby potravin a

surovin, z nich hlavně uhlí, strádal textilní průmysl. To se již malému Bohouškovi blížil pátý rok a začal chápat co se děje a po odchodu živitele určitě i rodina začala strádat. V listopadu umírá císař František Josef I., panovníkem se stává jeho prasynovec Karel I.

Ve čtvrtém válečném roce, 15. září 1917, jde proňák Bohuslav Šedivý, poprvé do školy, která byla a je nedaleko jejich bydliště. Sem poté docházely a docházejí další generace jeho potomků, nejdříve synové, poté vnučka a dnes praprapravnuk a praprapravnučka.

Hned v říjnu se projevil nedostatek uhlí, a tak došlo ke zkrácení výuky. Žáci prvních tříd měli vyučování v úterý, ve čtvrtek a v sobotu. Dovedu si představit jejich radost. Aby tomu nebylo dosti, následovaly vánoční uhelné prázdniny, a to od 17. prosince 1917 do 15. ledna 1918. Nevíme, jaké bylo teplo v domácnosti u Šedivých, ale jistě víme, že potravin bylo žalostně málo. K regulování jejich spotřeby byly zavedeny lístky, na jejichž podkladě si mohl spotřebitel nakoupit určené množství potravin. Vláda zavedla vyplácení podpor - od 60 haléřů do 10,-K. Byly sice stanoveny maximální ceny, za které bylo možno prodávat, ale ty se nedodržovaly.

<i>Příklad cen:</i>	<i>v roce 1914</i>	<i>v roce 1918</i>
<i>1kg másla</i>	<i>1,60 K</i>	<i>18,- K</i>
<i>1kg mouky</i>	<i>0,53 K</i>	<i>22,- K</i>
<i>1kg cukru</i>	<i>0,80 K</i>	<i>8,- K</i>
<i>1kg čaje</i>	<i>10,- K</i>	<i>100,- K</i>
<i>dojná kráva</i>	<i>400,- K</i>	<i>10 000,- K</i>
<i>1m plátna</i>	<i>4,- K</i>	<i>30,- K</i>

Druhý školní rok pro Bohuslava začal 15. září 1918, vyučování však bylo přerušeno kvůli španělské chřipce na dobu od 7. října do 5 listopadu. Mezitím se již všichni žáci a spolu s nimi žák druhé třídy Bohouš Šedivý ocitli v novém státě, Republice Československé. Za zaznamenání stojí, že okresní školní rada v březnu 1919 nařizovala oslavy narozenin prezidenta T. G. M., tak jako předtím F. J. I., pak

Karla I. a císařovny Zitty. Poučení - apolitická škola neexistovala, neexistuje a nikdy existovat nebude.

V březnu také probíhala sbírka na kovový poklad republiky, v seznamu dárců jsem Bohuslava nenašel, kdoví, jaká byla v tom roce finanční situace rodiny. Otec Josef na tom asi nebyl zdravotně ještě moc dobře a v roce 1919 se citelně i v životě města projevil růst inflace měny, nedostatek potravin, surovin a bytů a pokles zemědělské a průmyslové výroby na sotva polovinu předválečné úrovně. V továrnách scházelo uhlí a suroviny. To vše vedlo k nezaměstnanosti, která vrcholila v zimě 1919. Ta byla postupně snižována díky takzvanému programu nouzových prací, kdy byly královédvorským firmám přiděleny práce od obecního zastupitelstva. Školní rok skončil 26. června 1919 oslavou Husovy památky, školní zprávy (tedy vysvědčení) žactvu rozdány nebyly.

Třetí školní rok zahájil Bohuslav 16. září 1919 na hřišti. Některými členy rodiny a kamarády byl oslovován a znám nejen jako Bohouš nebo Bohoušek, ale také jako Slávek. S ostatními žáky a žákyněmi zazpívali Kde domov můj a Nad Tatrou sa blýská. Přiznám se, že jsem si znovu uvědomil, že mně po skončení české hymny ta slovenská chybí a navždy chybět bude. Ve sváteční den, 28. října 1919, proběhly první oslavy vzniku republiky. Školní kronika zaznamenává i dary dobrodinců, kromě jiných i dar od továrníka Josefa Sochora, 100 m látky. Posledního června byl tento školní rok zakončen, tentokrát již každý obdržel školní zprávu, přestože téměř polovina vyučujících byla v Praze na sokolském sletu.

Protože určitě škola, jako u každého správného kluka, nebyla hlavním předmětem Bohušova konání a myšlení, stojí jistě za připomenutí, jak takoví kluci dříve trávili svůj volný čas, když nebyly ve škole, nebo nemuseli doma pomáhat rodičům. V zimě určitě na klouzačce, možná na saních a na lyžích, na zamrzlém rybníce na botách nebo na šlajfkách, skákali do hromad sněhu nebo ve sněhu nechávali otisky svých těl (motýli). Na jaře hráli kuličky, stavěli přehradu na potoce, pouštěli po proudu lodičky z kůry. V létě se v rybníce nebo v potoce koupali, házeli žabky s placatými kamínky, lezli na stromy a jedli někdy i nezralé ovoce, nebo si postavili

v lese chatrč z chvojí. Na podzim pouštěli draka, seděli u ohničku a potom pekli brambory. A od jara do podzimu určitě hráli fotbal s hadrákem. Určitě tomu tak bylo i v lokalitě Pod nádražím, kde žila rodina Šedivých, což již bylo předměstí Dvora Králové. Je zajímavé, že i moje vzpomínky na dětství o 40 let později toto vše zahrnují.

Již jsme se zmínili o tom, že celá rodina Josefa Šedivého po Velké válce vystoupila z katolické církve, stejně jako řada dalších rodin. Zmiňuje se o tom i školní kronika. Konstatuje, že: „Po vydání zákonce dne 15. 4. 1920 Sb. zákonů a nařízení č. 277 a před sčítáním lidu v únoru 1921 nastaly velké změny vystupováním z církve katolické. Následky toho byly patrné při zápisu ve školním roce 1921/22, kde bylo přihlášeno k náboženství římsko-katolickému 125 žáků, k československému 184, k českobratrskému 47 a bez vyznání 140. Z téže příčiny bylo nutno postarati se o vyučování jednotlivých vyznání...“.

Nemáme k dispozici žádné školní vysvědčení Bohuslava Šedivého, víme jenom, že povinnou školní docházku, tedy pět tříd obecné školy a tři třídy školy měšťanské ukončil v létě roku 1925. V letech 1925 až 1927 navštěvoval pravděpodobně dvouletou pokračovací školu.

K Sochorům nastoupil 26. srpna 1927 jako tiskařský učeň. Poměrně brzo se mu však při práci stal vážný úraz na pravé ruce, která byla nešťastnou náhodou vtažena do tiskařského stroje. Tato nehoda však paradoxně pravděpodobně urychlila jeho odborný a kariérní růst. Byl přeložen do přípravný zboží pro tisk. Zde se brzy vypracoval na mistrovského čekatele a v roce 1932, ve svých jednadvaceti (sic!) letech, byl jmenován mistrem. Pravděpodobně z konce dvacátých let 20. století je i tato fotografie, jsou na ní v ateliéru zleva vyfotografováni František Zima, neznámá dívka a Bohuslav Šedivý. Všimněte si, jak elegantně jsou všichni tři oblečeni (včetně bot a doplňků, jako je kapesníček a kravata). [45b.pdf](#)

Bohuslav pospíchal však i v osobním životě. Otcem prvního syna Zdeňka se stal pár dnů před svými devatenáctými narozeninami.

Celosvětová hospodářská krize ve třicátých letech otřásla i textilními továrnami ve Dvoře Králové nad Labem. Nezaměstnanost se začala zvyšovat již v roce 1930, a tak obecní zastupitelstvo oprášilo program nouzových prací. Nejhlubší krize a nezaměstnanost se tu projevila nejvíce v roce 1932.

Celoživotní věrnost firmě Sochor (později Tiba) a organizátorské činnosti ve sportu, zejména v SK Sochor, byla v jeho případě odměněna i tím, že ani v těch nejhorších letech nebyl děda bez práce. Svou roli jistě sehrály jeho organizátorské schopnosti, důkladnost a přesnost. Jsem přesvědčen, že byl takzvaným nepostradatelným zaměstnancem a sportovním funkcionářem.

SK Sochor byl založen v roce 1930. Klub tehdy měl celkem 186 členů, kteří měli k dispozici vlastní hřiště v Alšově ulici. Členové klubu se mohli věnovat lehké atletice, fotbalu, házené, odbíjené, plavání a fotografování.

Rodina tehdy již žila v prvním patře domu v Březinově ulici 1364 i s provorozeným synem Zdeňkem, který se narodil 6. května 1930. Pokřtěn byl 25. května v Husově sboru Církve československé ve Dvoře Králové, kmotrou mu byla jeho teta Anna Zimová. [46.pdf](#) Svatba se konala v tichosti 24. 2. 1931 v Praze, za svědky šli novomanželům bratři ženicha Oldřich a Ladislav, oba holiči, oba bytem v Praze. Ženich i nevěsta potřebovali jako nezletilí svolení otců. [47.pdf](#) Rodina se rozrostla v roce 1932, kdy se 16. dubna narodil mladší syn Vlastimil. Z Výpisu z matriky narozených vidíme, že Vlastík již byl bez vyznání, narodil se totiž v manželství a o tom, zdali bude nebo nebude pokřtěn, rozhodoval jeho otec Bohuslav. Dědeček Josef Zima, zednický polír a jeho strýc Jan Šedivý jsou uvedeni jako svědci. [48.pdf](#)

Jak ve třicátých letech žili? Již jsem předeslal, že jsem nikdy ve vyprávění dědy nebo otce neslyšel nic o tom, že by byl nezaměstnaný. Určitě neměli na rozhazování, ale měli slušný životní standard. V té době muž, pokud měl práci, dokázal rodinu uživit. Samozřejmostí byl patriarchální model rodiny, jehož pozůstatky jsem měl možnost ještě vidět. Děda byl prostě živitel rodiny. Takový model rodiny byl tehdy

pokládán za samozřejmý, nehledě na to, že ho jako chlapec zažil v rodině svého otce Josefa a matky Karolíny.

Děda Šedivý fotografoval, myslím si však, že si filmy nechával vyvolávat a fotografie zhotovovat. Fotoaparát, který tehdy používal, Voigtlander jubilar 6x9, se dochoval do dnešních dnů u jeho vnučky Radky. Protože fotil i pro časopis Sochor (foto bš), myslím si, že i ta fota zhotovoval profesionál v továrně, a to i proto že první pokusy s filmovým tiskem firma začala již v roce 1935. V lednu 1937 pak vychází první číslo časopisu Sochor, který vycházel vždy jednou za čtrnáct dní, vždy v sobotu.

Pravděpodobně první fotografií je fotka Zdeňka a Vlastíka, podle jejich věku bych usuzoval na rok 1935 nebo 1936. Fotka je pořízená u silnice, která vede k vlakovému nádraží. Mám tu fotografii moc rád. [49.pdf](#)

*K životu rodiny, nebo její mužské části patřil sport, ať už aktivní, či pasivní. Jak v letech pozdějších říkal před přenosem utkání v kopané sportovní komentátor Holubec: „Sportu zdar, fotbalu zvlášť!“ Děda Bohuslav nikdy nezpomínal, alespoň se na to nepamatuji, že hrál fotbal aktivně. Přesto jsem byl přesvědčen, že jako pozdější fotbalový funkcionář fotbal určitě hrál. V době, kdy jsem již tuto Kroniku dopisoval, se mi podařilo navázat velice přátelský kontakt s otcovým bratrancem Vládou Zimou (*1944) a se sestřenicí Danou Vítězníkovou, rozenou Zimovou (*1937). A najednou se některé věci vyjasnily a i někteří lidé na fotografiích ztratili svou anonymitu. Kromě jiných fotografií jsem získal i dvě fotografie jedenáctky S. K. Sochor. Je na nich mladý děda Bohuslav a bratr babičky František Zima. Na první fotografii je děda napravo od brankáře, jeho švagr František Zima druhý nalevo od brankáře. [49a.pdf](#) Na druhém fotu je děda třetí zprava, František Zima sedí dole nalevo. [49b.pdf](#) Dana vzpomíná, jak každou druhou neděli šli s maminkou a tatínkem do Březinovy ulice, kde v přízemí bydleli děda a babička Zimovi, v patře rodina dědy Bohuslava. Muži, tedy děda Bohuslav a její otec František šli dopoledne na fotbal na hřiště SK Sochor, které bylo v Alšově ulici. Další fotografie, kde je děda i se synem Zdeňkem je fotografie dvou jedenáctek žáků SK Sochor. Foto je pravděpodobně z let*

1938 až 1940, dědovi je tedy 27 až 29 let, již tehdy se zbytky vlasů. Díky tomu však vypadal celý život téměř stejně. Zdeněk klečí v řadě mezi dvěma chlapci s míči, má založené ruce a tváří se urputně. [50.pdf](#) Kromě kopané o nedělích vyráželi na vycházky. Babička i oba kluci byli oblečeni vždy oblečeni jako ze žurnálu. [51.pdf](#) Kromě jiného proto, že babička byla vyučená švadlena. Není pochyb, že i hlava rodiny, děda Bohuslav, byl oblečen stejně elegantně. Jako důkaz příkládám foto, přestože se babičce technická kvalita nepovedla. [52.pdf](#) Nepochybně také v sezóně celá rodina vyrážela na houby, protože děda byl houbař par excellence. Můj otec Zdeněk s láskou vzpomínal na svoji babičku Antonii, protože se Zimovými bydleli v jednom domě. Babička Antonie byla dle jeho vyprávění výtečná kuchařka. Děda Zima pak kluky vyháněl ze zahrady, když mu ničili trávník nebo záhonky, ale to bylo jistě i proto, aby z nich vyrostli slušní lidé. Vlastík později vzpomínal na letní dovolenou na Malé Skále u Turnova, kam vyrazili i s rodinou Františka Zimy, odhaduji dle foto v létě 1941. [52a.pdf](#) Podle fotografií i vyprávění Vládi a Dany Zimových bylo zřejmé, že rodiny byly spojeny jak příbuzenským vztahem babičky Bohumily a jejího bratra Františka, tak i zaměstnáním obou živitelů rodin ve stejné továrně. V neposlední řadě pak i jejich láskou ke kopané. Je o to zajímavější a poučné, že po válce toto přátelství skončilo. S Vládou i Danou jsme se shodli, že na vině byla politika. František vstoupil do KSČ, kde později zastával funkce na místním národním výboru v Kuksu a ve Zboží. Děda byl a zůstal přívržencem prezidenta Beneše. I já jsem od dědy později slyšel, že Benešovi zazlival pouze jeho postoj v únoru 1948, kdy pustil komunisty k moci.

Jistě také v létě navštěvovali koupaliště, které bylo slavnostně otevřeno 18. června 1933. Takto událost zachytil dobový tisk: „Ač nebe bylo zataženo těžkými mraky a hustý déšť se snášel k zemi, byla slavnost zahájena průvodem krojovaných korporací, v jejichž čele byli zástupci okresního úřadu, města a městské spořitelny. Průvod vyšel v 9:30 hod. z Hankovy zahrady a ubíral se hustým špalírem obecnstva ulicí Revoluční, Masarykovým náměstím, Husovou ul. a po nábřeží Benešovu ke koupališti.“ Po příchodu na koupaliště pak následovaly proslovy představitelů města, Městské spořitelny královédvorské atd. Při této příležitosti Jan Holub, bývalý starosta města a předseda Městské spořitelny královédvorské, oficiálně

předal koupaliště městu a jeho obyvatelům. Po proslovech předvedli členové SK Slavia Praha ukázky skoků do vody. Odpoledne pak proběhly závody.“

Nechci vytvářet dojem, že jejich svět byl jenom krásný a růžový, patřila k němu i dědova usilovná práce a babiččina starost o rodinu. Patřilo k němu i úmrtí malé sestřičky Danušky, o čemž mi poprvé říkala sestřenice Radka, které to svěřila dědova sestra, teta Marie Kudrnovská. Po pátrání se podařilo zjistit, že Danuška (Danuše Šedivá) se narodila 14. října 1934 a zemřela 30. listopadu 1935, příčina – katarální rýma, rachitis, slabost srdce. Tedy byla slaboučká a za tehdejšího stavu lékařské vědy nepřežila. Určitě to pro babičku a dědu představovalo trauma a nechci domýšlet, jak velké a dlouhé.

Jejich život se, tak jako jiným, samozřejmě změnil v letech 1938 až 1939. Po mnichovské dohodě byl proveden zábor pohraničního území, kde žili Němci. Když jsem se již při psaní Kroniky Kábrtových (rod mé matky) seznamoval s jazykovou hranicí, byl jsem překvapen, že Dvůr Králové, dle mne typicky české a vnitrozemské město, byl za první republiky obklopen obcemi s převahou německého obyvatelstva. Město Dvůr Králové nad Labem po záboru pohraničí sice zůstalo na české straně, ale bylo obsazeno několik obcí v jeho okolí a královédvorské nádraží. Dvůr Králové tedy ležel v obklíčení německých obcí a jeho obyvatelům bylo téměř znemožněno spojit se s blízkými českými obcemi. Jediná existující cesta do českého vnitrozemí vedla po silnici přes Miletín do Hořic. Po složitých jednáních se povedlo královédvorským představitelům po dvou měsících dostat nádraží zpět pod kontrolu Dvora Králové nad Labem.

Patnáctého března 1939 začala být již tak okleštěná republika okupována a ještě týž den bylo do Dvora Králové nad Labem dosazeno říšskoněmecké okupační vojsko a vznikl Protektorát Böhmen und Mähren. Otec vzpomínal, jak ho ten den ráno moje babička Bohumila budila se slovy: „Vstávej, je válka“. To sice tak úplně pravda nebyla, ale začalo těžké období okupace pro celý český národ a světová válka, toho jména druhá, začala ještě ve stejném roce 1. září. Po jejím začátku byl ve městě zaveden přidělový systém na spotřební zboží a potraviny. Přiděly se

postupem času snižovaly, životní úroveň klesala. Děda Bohuslav jako nekuřák přiděloval lístky na cigarety a tabák vyměňoval za lístky na potraviny. Samozřejmě existoval i takzvaný černý trh, ze vzpomínek otce vím, jak v zimě jeli s dědou na lyžích do Lanžova k mlynáři pro mouku. To, že byl tehdy ve Dvoře Králové dostatek sněhu, a že měl Zdeněk lyže, dokládá tento snímek. [53.pdf](#)

Již jsme uvedli, že k životu rodiny, ale zejména dědy a mého otce, patřila opravdu neodmyslitelně kopaná. To, že byl děda fanoušek fotbalu, Slavie především, jsem věděl již od svých klukovských let. To, že fotbalu opravdu rozuměl, mi došlo, až když jsem četl v časopise Sochor jeho fotbalové referáty. Že fotbal aktivně hrál, jsem tušil, ale děda se tím nikdy nechlubil. Dozvěděl jsem se to až v době, kdy jsem tuto již dopisoval a navštívil jsem Vládu Zimu ve Zboží. V časopise Sochor jsem se také dozvěděl i to, že děda byl členem výboru celého sportovního klubu Sochor, sekretářem fotbalového oddílu a dopisovatelem nejenom do časopisu Sochor, ale i do Královédvorských listů, Večerního Českého Slova a Poledního listu. Na fotbalové zápasy se dojíždělo buď na kole nebo vlakem. V uvedeném časopise jsem se také znovu přesvědčil o jeho smyslu pro přesnost a včasnost. Například: „na zápas v Úpici v neděli 21. dubna 1940 se jede vlakem v 14:19 hod., sraz na nádraží v 13:30 hod.“ Nebo toto: „V neděli 2. června hraje naše I. mužstvo mistrovský zápas v Hořicích. Hráči i spoluúčastníci pojedou na kolech. Odjezd ze hřiště S. K. Sochor stanoven na 10. hod. dopoledne. Žádáme všechny účastníky, kteří se tohoto zájezdu zúčastní, aby se dostavili přesně v 9:30 hod. na naše hřiště“. Z jeho referátů jsem také pochopil, že schopnost zformulovat myšlenky do souvislého textu, který by dával smysl a byl přitom pro čtenáře zajímavý, po něm podědil i můj otec a neskromně věřím, že i moje maličkost.

Kromě potíží spojených s německou okupací postihla rodinu i nemoc mého otce Zdeňka. Ten někdy v deseti letech, tedy v letech 1940-41 onemocněl revmatickou horečkou. To je a bylo vážné onemocnění, staré lékařské přísloví praví, že revmatická horečka klouby líže a srdce hryže. Přitom tehdy nebyla ještě k dispozici antibiotika, vždyť penicilín byl poprvé podán pacientovi v roce 1941 v Anglii. Zdeněk se však uzdravil a i nadále byl výborným sportovcem – běžcem, skokanem

do dálky a hlavně fotbalistou. Myslím si však, že jeho pozdější zdravotní problémy měly jednu z příčin i v tomto onemocnění.

Roky 1941 a 1942 znamenaly další zhoršení životních podmínek další zvýšení útlaku pro obyvatele Protektorátu a samozřejmě i Dvora Králové. Protože se hitlerovskému Německu nepodařilo v roce 1941 porazit Sovětský svaz v bleskové válce, vyhlásilo totální válku. To znamenalo pro účely války mobilizovat i celé území, včetně okupovaných zemí. Dvůr Králové nad Labem, byl městem textilu a textiláků. V roce 1942 se tak většina textilek ve Dvoře Králové stala zbrojovkami. To se týkalo i firmy Josef Sochor, textilní závody, která byla od smrti zakladatele Josefa Sochora v roce 1930 veřejnou obchodní společností. Protože manželka Josefa Sochora byla židovského původu, bylo všech pět synů Josefa Sochora dle zvrhlých norimberských rasových zákonů považováno za poloviční židy. Život tří z nich skončil v koncentračním táboře, zachránili se jenom dva. Zdeněk, který včas utekl do irského Belfastu a Jaroslav, který se ukrýval v Praze. Firmu nezachránilo ani přijetí německého ředitele a roku 1941 byla firma Sochorům zabrána. Textilní výroba roku 1942 skončila a tovární objekty získal německý výrobce letadel Junkers. Dokladem toho je i pracovní posudek Bohuslava Šedivého z 20. června 1942. [54.pdf](#) Posudek opravdu výborný a bezesporu pravdivý. Doba, ve které vznikl, však byla těžká a neradostná, jak je zřejmé z následujících řádků. Dne 27. května 1942 byl vykonán rozsudek smrti nad třetím mužem říše a říšským protektorem, Reinhardem Heydrichem. Považuji toto označení za lepší než slovo atentát. Přestože doba byla neradostná, měli nad tím radost jistě všichni opravdoví Češi, ale mohli ji mít jenom ve skrytu. Jinak je čekala věznice nebo poprava za schvalování atentátu. V brzkých ranních hodinách dne 4. června na následky zranění Heydrich umírá a teror se dále stupňuje. V době od 4. do 25. června bylo popraveno na tzv. Zámečku v Pardubicích jenom ze Dvora Králové nad Labem 6 mužů, mezi nimi i Jaroslav Bilina, starosta města, strýc Boženy Zimové, rozené Bilinové. Když si vybavím, jak nacisti popravovali pro zastrašení celé rodiny, myslím si, že v rodině mého dědy Bohuslava byly tíseň a obavy v té době každodenními hosty. Seznamy popravených z celého Protektorátu byly ovšem daleko rozsáhlejší, visely téměř na každém nároží a ještě

byly předčítány v městském rozhlase. Život statečných parašutistů končí po boji v pražském kostele svatých Cyrila a Metoděje 18. června 1942.

Dnem ukončení pracovního poměru ve firmě Sochor a dnem vydání pracovního posudku dědovi Bohuslavovi byla sobota 20. června. Provoz tiskárny byl ukončen k 26. 6., takže děda skoro „zhasínal“. Nový pracovní poměr uzavřel hned v pondělí 22. června. Nebylo to však s firmou JUNKERS Flugzeug und Motorswerke A. G., která postupně začínala v areálu firmy Sochor vyrábět letecké motory. To vše ve snaze decentralizovat některé válečné podniky a ochránit je před leteckým bombardováním spojenci na německém území. To však znamenalo zvýšené riziko pro obyvatele Dvora Králové. Několikrát přes město bombardovací svaz skutečně přeletěl a obyvatelé se museli urychleně přesunout za město na volné prostranství, které by nebylo cílem bombardování. Nakonec bylo město náletu ušetřeno.

Děda se uvedeného dne 22. 6. 1942 stal zaměstnancem firmy Sotex, akciové textilní závody. Tato firma již existovala od roku 1938, zabývala se velkoobchodním prodejem a Sochorovi ji založili za účelem „optimalizace“ daňové povinnosti. Příkládám dokument s uvedením dědova pracovního zařazení (beamter, tedy úředník-manipulant) a jeho výše platu. [55.pdf](#) Mám za to, že firma rozprodávala zásoby zboží, o čemž by svědčil i korespondenční lístek z března 1943, na kterém firma oznamovala Rudolfu Kvapilovi, obchodníkovi s textilem z Brandýsa nad Orlicí, že je požadované zboží vyprodáno.

Ještě téhož roku, v říjnu 1942 byli vysláni všichni práce schopní mladí lidé narození v letech 1920 a 1921 na nucené práce do Německa. Z rodiny Šedivých byli všichni buď mladší nebo starší, a tak se jich Totaleneinsatz v Německu netýkal.

V průběhu války oba dva synové, Zdeněk i Vlastík, rychle rostli a dospívali. Ještě před koncem války musel starší Zdeněk po skončení povinné školní docházky v roce 1944 nastoupit do učení. Učil se jeden rok soustružníkem u Junkersů. Z té doby se také traduje příhoda, kterou mi vyprávěl. Stál u soustruhu a najednou ho vzadu na krku něco štíplo. Sáhl si dozadu a nahmátl kousek plastelíny. Otočil se a viděl

dalšího učně, jak má v puse trubičku, kterou na něj znovu „vystřelil“. Tentokrát dostal zásah do obličeje. Zdeněk nelenil a došel k němu a ubalil mu pořádnou facku. Dotyčný učeň se sebral a odešel. Mělo to jenom jednu chybu. Byl to Němec a za chvíli přišel s vedoucím provozu, také Němcem. Ten si tátu vzal do kanceláře a tam začal incident řešit. Naštěstí k tomu zavolał i dědu, který sice pracoval u jiné firmy, ale ve stejném areálu. Tomu se podařilo Němce přesvědčit, že nešlo o zákeřný útok na nadřazenou panskou rasu, ale jenom o oboustrannou klukovinu.

Začátek roku 1945 byl pro obyvatele Dvora Králové nad Labem ve znamení nucené péče o německé uprchlíky, kteří ustupovali před blížící se Rudou armádou. Obyvatelé Královédvorská museli shánět krmivo pro dobytek těchto uprchlíků. V březnu pak dřevo a následně z něho stavět protitankové zábrany na ulicích a silnicích. Povstání živelně propuklo ve Dvoře Králové nad Labem dne 5. května 1945. Do čela tohoto povstání se postavili bývalí důstojníci československé armády a revoluční národní výbor. Povstalcům se rychle podařilo obsadit střed města, ale následně narazili u továrny Junkers na tvrdý odpor příslušníků SS. Německým vojákům se podařilo pořádek obnovit až navečer téhož dne za pomoci obrněných aut a přepadové roty z Velichovek. Pořádek ve městě zajistily německé hlídky a také vyhlášení stanného práva.

Z vyprávění otce vím, že v průběhu povstání byl děda Bohuslav spolu s dalšími muži zadržen jako rukojmí, když šli z práce domů a byli neozbrojeni. Stalo se to poblíž mostu přes Labe, v prostoru dnešního Denisova náměstí. Byli přinuceni se s rukama nahoře postavit ke zdi a hrozilo jim zastřelení. Po několika hodinách byli propuštěni. Jistě si však oni i jejich rodiny užili těsně před koncem války hodně strachu. Důvodem „velkomyslnosti“ německých vojáků mohlo být i to, že se Rudá armáda rychle blížila, a tak německá armáda začala z města prchat. Všeobecná kapitulace německých vojsk byla vyhlášena 8. května 1945 a správy města se ujal národní výbor. Během bojů o město padlo celkem 13 jeho obyvatel. Někteří padli v boji, některé si připsaly na konto zbloudilé střely. Ve čtvrtek 10. května 1945 se v půl páté ráno ve městě rozezněly zvony, které vítaly vojáky sovětské 72. divize

generálmajora Ilji Ivanoviče Jestrebova. Tím pro obyvatele města oficiálně skončila německá okupace i druhá světová válka.

V sobotu 12. května 1945 se pak prezident Edvard Beneš vrací z exilu do osvobozené vlasti. Cestuje ze Sovětského svazu a rozhodne se jet do Prahy autem. Ráno vyráží československý prezident Edvard Beneš autem z Bratislavy přes Brno do Prahy. Triumfální cesta se prodloužila, protože na cestě byl pozdravován a zastavován lidem měst i vesnic, kudy autem projížděl. Do Prahy přijíždí 16. května.

A proč o tom tak poměrně podrobně píší? Alespoň částečně chci popsat radostnou atmosféru v osvobozené republice. Ale nejenom proto. Edvard Beneš hrál v mládí za juniorku Slavie a byl po celý život členem tohoto sportovního klubu. I můj děda Bohuslav byl celoživotní slávista tělem i duší a stoupencem prezidenta Beneše, kterému vyčítal pouze to, že v únoru 1948 nezabránil nástupu komunistů k moci. Kromě toho je zajímavé, jak jsem již uvedl v předešlé kapitole, že ještě v šedesátých letech 20. století byla na fasádě domu v Březinově ulici smaltovaná červená tabulka „Pojištěno u banky Slavie“. Nezanedbatelné je jistě i to, že můj praděda Josef od roku 1909 pracoval v české firmě Sochor, přestože v té době měla většina firem německé majitele. To vše vysvětluje, proč jsem na druhou stranu této Kroniky umístil krásný portrét Muchovy Slávie, patronky Slovanů.

Z této doby pochází i otcova vzpomínka na chléb s máslem. Ano, v době okupace bylo máslo vzácností, mazalo se margarínem nebo umělým medem. Máslo pocházelo ze skladů organizace Spojených národů pro pomoc a obnovu (anglicky: United Nations Relief and Rehabilitation Administration), známé zkráceně jako UNRRA. Pravé máslo bylo pro Zdeňka a Vlastíka takovou pochoutkou, že když jim babička krajíc chleba namazala, šli s ním na dvorek, ale za chvíli přišli pro další krajíc.

Nastala nová doba, radostná, ale někdy i rozporná. Odsun německého obyvatelstva, z rozhodnutí vítězných mocností v Postupimi (USA, SSSR, Velká Británie, Francie) však za rozporný nepovažují, ale považují ho za logické vyústění všeho, co Němci napáchali v letech 1938-45. Němci byli ze Dvora Králové nad Labem

odsunutí 6. srpna 1945, odsun se týkal 1 086 osob. Další odsuny se týkaly okolních obcí s převahou německého obyvatelstva. Jednalo se například o Huntířov či Kocléřov.

Jako rozporné se mi spíše jeví znárodnění, konkrétně znárodnění firmy Josef Sochor. Vdova po Josefu Stanislavu Sochorovi, která zůstala občankou ČSR, se znovu provdala za Josefa Šebelů a začala s ostatními členy rodiny uplatňovat nároky na továrnu. Přes zákulisní jednání se panu Šebelovi nepodařilo prosadit požadavky rodiny Sochorových, včetně snahy rozdělit závod na 3 části tak, aby žádná z nich neměla víc jak 500 zaměstnanců, a tak nepodléhala znárodnění. V tajnosti zůstala utajená návštěva Zdenka Sochora, který se přijel z Anglie podívat, aby měl informace přímo z místa a sešel se s některými bývalými vedoucími firmy.

Firma Josef Sochor byla znárodněna zestátněním dne 24. října 1945. Nyní firma nesla označení Textilní tiskárny, úpravy a barevny Dvůr Králové nad Labem (zkratka pro adresy TIBATEX), přičemž to, o čem se dříve mluvilo jako „U Sochorů“ se stalo základním závodem TIBA 13 Zálabí. Podnik byl zřízen na základě vyhlášky ministra průmyslu s platností od 1. ledna 1946. Když uvážíme, co Sochorovi dělali a znamenali pro celé město, jaký byl jejich osud a osud jejich majetku za války, nebylo toto znárodnění „spravedlivé“. Do úvozovek dávám slovo spravedlivé proto, že jak vidíme z lidských dějin odpradávná až do současnosti, je lidská spravedlnost někdy opravdu slepá.

Starší syn Zdeněk navštěvoval v letech 1946 až 1948 dvouletou textilní školu. Kde byl zaměstnán nebo školen v době od června 1945 do srpna 1946 jsem nezjistil, ale silně pochybuji, že by ho děda Bohuslav nechal rok „flákat jako kravský ocas“ (autentický výrok Zdenka z doby, kdy již byl mým otcem). Zdeněk byl, a to dle vlastního pozdějšího vyprávění, enfant terrible. Vyprávěl, že si vzadu při vyučování zapálil, a když měli nedoslýchavého učitele, i na housle třídě zahrál. Pro spravedlnost musím podotknout, že housle otec nepoužíval pouze na takovéto kratochvíle, ale byl i členem smyčcového orchestru mladých, jak dokládá tato fotografie [55 a.pdf](#). Po válce se stal dokonce i členem královédvorského symfonického

orchestru. Vzpomínal také, že si doma zalezl do zadního pokoje a tam se „učil“. Do velké knihy, například atlasu si dal nějakou cliftonku. Pokud jeho otec Bohuslav nahlédl dovnitř, spokojeně hlásil své manželce Bohumile: „Maminko, Zdeněk se učí“. Lepší to asi nebylo ani dříve na měšťanské škole, protože vzpomínal na učitele, který neposlušné žáky tahal za vlasy na skrání, což bolelo, a protože byl učitel vysoký, vytáhl je nejdříve na židli a poté i na lavici. Za zaznamenání stojí i vyprávění o tom, jak z bujnosti hodil při nástupu na tělocvik svěřenou železnou kouli na silnici, ve chvíli, kdy bohužel jelo kolem nákladní auto a ona koule se mu dostala mezi dvoumontáž a teprve po sto metrech koule vylétla. Koule s rachotem dopadla na dlážděnou silnici, naštěstí bez dalších eventuálních následků. Jako důkaz jeho přístupu ke škole přikládám jeho vysvědčení na odchodnou z textilní školy. [56 a.pdf](#) [56 b.pdf](#) Jde o duplikát, který si můj otec nechal vystavit v době, kdy začal večerně studovat, aby si dodělal maturitu. Mohu dosvědčit, že v té době již byl pilným a odpovědným žákem. Tátovo vysvědčení z let 1946-48 však opravdu svědčí o tom, že v té době měl školu tzv. na háku. Jediné dvě jedničky měl z matematiky a tělesné výchovy, i jeho chování bylo oceněno druhým stupněm. Ale víme, že výborné známky nejsou vždy zárukou životního úspěchu. A táta byl výborný sportovec, nadaný houslista a člověk s charismatem, což mu i později otevíralo dveře.

Mladšímu synovi Vlastíkovi bylo v roce 1945 třináct let. Byl určitě hodnější než jeho bratr Zdeněk. Spíše než sport měl rád přírodu a zvířata, staral se o jezevčíka i želvu. Stihl ještě být členem skautské organizace, která obnovila hned po válce svou činnost. Pamatuji se, jak jsem jako kluk na prázdninách při špatném počasí četl v Drtinově a poté v Březinově ulici časopisy Vpřed a Mladý hlasatel se seriálem o Rychlých šípech, které tam byly z poválečné doby. Starší Zdeněk již tehdy dospíval v muže a podle toho se také oblékl jak na výlet, tak i ve sváteční den, jak dokládají tyto fotografie. [57.pdf](#) [58.pdf](#)

Pravděpodobně také již z poválečné doby jsou fotografie se sportovní tematikou, na první jsou Vlastík se Zdeňkem a bratrancem Ivo Novákem zachyceni na ledě rybníku naproti škole, kam jsem bruslit chodil i já se sestřenicí Radkou. [59.pdf](#) Zdeněk aktivně sportoval, ať již jako běžec nebo skokan do dálky, ale zejména jako rychlé a

technické pravé křídlo. Na fotografii je dorostenecká jedenáctka SK Sochor [60.pdf](#) Napravo vedle brankáře je Zdeněk, nalevo pak jeho kamarád Milda Šolc. Ten stejně jako můj táta vedl v šedesátých letech mládežnická fotbalová družstva, táta v Mladých Bukách a Milda ve Dvoře Králové. Když se při takové příležitosti setkali, měli ze setkání vždy velkou radost, přestože zde byli často jako soupeři.

Vraťme se však do té krásné poválečné doby. V roce 1947 se poprvé potkali i moji rodiče, kteří ve Dvoře Králové bydleli nedaleko od sebe. Chci tuto dobu a následujících 40 let - za pomoci dokumentů, vzpomínek zemřelých i žijících příbuzných a v neposlední řadě také vzpomínek mých - popsat v trochu „intimnější“ podobě v další rodinné kronice.

Děda Bohuslav byl i po válce zaměstnán u Sochorů, nyní tedy v Tibě Zálabí. Do stejné továrny pak v poválečných letech nastoupila babička Bohumila, a to jako dělnice, pravděpodobně tkadlena. Oba dva pak zde pracovali až do svého odchodu do důchodu - babička v roce 1967, děda v roce 1971. Děda pracoval jako mistr, pak plánovač závodu a nakonec jako vedoucí dispečinku. K tomu ho určitě předurčovala jeho pracovitost a přesnost. Pro úplnost je nutno dodat, že si děda tyto vlastnosti zachoval i v důchodu, kdy prodával v trafice nebo brigádně ve stánku v zoologické zahradě. Díky své akurátnosti znal každodenně inventuru zásob a peněžní hotovosti a věděl, co a v jakém množství a za kolik korun ten den prodal. Také koníčky mu zůstaly stejné - fotbal, Slavie, houby a dlouhé procházky. V padesátých letech mu ke koníčkům přibyli ještě vnuk a vnučka, v sedmdesátých a osmdesátých letech mu pak ještě přibylo pět pravnuků. Umírá na selhání srdce v důsledku komplikací po těžké chřipce v královédvorské nemocnici 5. ledna 1985. Babička dědu přežívá o téměř deset let. Zemřela 12. listopadu 1994 ve věku 84 let, také v nemocnici ve Dvoře Králové nad Labem.

Místo závěru

Život je, stejně jako vesmír nekonečný, nebo se nám alespoň takové zdají. Na generace předků neustále navazují generace další, a pokud jeden z rodů již nemá další pokračovatele, je vedle něj nespočetné množství rodů dalších.

*V Kronice rodu Šedivých jsem se zaměřil hlavně na mužskou linii našich předků, i když vím, že bez žen bychom byli méně než nic. Prvním doloženým předkem je Martin Šedivý, pravděpodobně narozený v letech 1630-33. Jedinými, dnes žijícími mužskými potomky, tedy pokračovateli rodu, jsou kromě mne pouze moji synové, starší Ondřej (*1979) a mladší Martin (* 1983). To, že se stejně jmenují první a zatím poslední muž v přímé rodové linii je pravděpodobně náhoda, možná však jde o něco zákonitého, našimi smysly nepostřehnutelného.*

Tak jako se my díváme s láskou, respektem a pochopením na své předky, tak naši předci - jejichž osudy jsme doposud většinou neznali a v této Kronice spolu objevovali - by zajisté milovali a chápali nás, s našimi přednostmi i slabostmi, s našimi životními vítězstvími i prohrami.

V Úpici 27. ledna 2018